

leto VI.
september 1962
štev. 7

IZ VSEBINE:

- TABOR KOROŠKE, GORISKE IN TRŽASKÉ MLADINE
- KAJ SI DOSEGEL, SLOVENSKI PREDSTAVNIK, V TRŽASKEM OBČINSKEM SVETU?
- SKAVTI POD MILIM NEBOM, MLADINA NA ZATOŽNI KLOPI
- STRELI V BAZOVICI
- IN NAŠA ŠOLA?
- ČRTICE — UGANKE — ZA DOBRO VOLJO

m l a d i k a

Uredil
JOŽE PETERLIN

Zunanja oprema:
Edi Zerjav in Maja Pertotova

Linorezi za naslovni strani:
Maja Pertot

VSEBINA

Jože Peterlin: Mladina na zatožni klopi	105
Sara: Jesenske misli	106
Darle Niko: Brajda, Jesen	106
Miško Maček: Vsakdanje, Tihožitje, Starka	106
I. Košuta: Tabor zamejske mladine v Gorici	107
Darko Uršič: Srečanje na Krasu	108
J. P.: Jesen - Naša pomlad	108
J. P.: Praznik v Steverjanu	109
Jože Pirjevec: Ni mogoče	109
Jože Peterlin: Kaj ste dosegli kot slovenski svetovavec v tržaškem občinskem svetu?	110
Beneškinov: Moje oči	111
Nastop slovenske folklorne skupine v Trzinu	111
Aleksej Markuža: Ob sedmih izvirih	112
Simon Pevec: Balada o rdečih vrtnicah	112
Boro Kostanek: Padanja	113
Matjaž Schar: Tunizijsko pismo	113
L. L.: Bazoviškimi žrtvam	114
Brate so nam umorili	114
DRŠ: Anton Martin Slomšek — Zvezda vodnica	115
Nataša Kalanova: In naša šola?	115
Stanko Janežič: Prisega zamejske mladine	116
Alojz Tul: Srečanje z udeleženci mladinskega festivala v Helsinkih	117
Franc Mljač: 15. tabor na Repentabru — nov mejnik v prosvetnem delu tržaških Slovencev	118
Pravni kotiček	120
M. Zafred: Sola išče svoj kino	120
Previdni Gams: V čistem zraku, v soncu, na gorah	122
Ugankarski kotiček	124

Uredniški odbor: Janežič Stanko, Mljač Franc, Pahor Sergej, Peterlin Jože, Slama Jurij, Šah Maks, Škerl Lojze in Štoka Drago

Uredništvo in uprava: Trst, via Donizetti 3 — Gorica, Riva Piazzutta št. 18
Odgovorni urednik: dr. Lojze Škerl

Cekovni račun: 11/7019

Registrirana na sodišču v Trstu št. 193
Tiskala tiskarna »Graphis«, Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

NABREZINA

Ne vem, koliko naročnikov in bravcev ima Mladika pri nas. A tisti, ki smo, Vam moramo povedati, da nam je bilo te mesece, ko revija ni izšla, dolg čas po njej. Saj poznate naš kraj: malo je kakega slovenskega kulturnega ali prosvetnega življenja. (Ali se Vam ne zdi, da bi se dalo kaj več narediti in ali se Vam ne zdi, da se poznajo rezultati te prosvetne »suše« tudi pri poraznem vpisu otrok v slovensko šolo?) V počitnicah smo kljub temu brali ogromno kulturnih listov in revij, le da ne slovenskih. Ali mislite, da ne bi mogla v to tako zelo pisano in številno družbo priti tudi slovenska Mladika v tistih vročih dneh?

Tako in tole smo razmišljali, ko smo se zadnjič pogovarjali med seboj. In jaz sem dobila nalogo, da Vam to napišem. Oprostite, ali bi nam lahko odgovorili?

J. C.

Vašega pisma smo veseli, ker vidimo po vsem, kar ste napisali, da le nekje tudi na Tržaškem čakajo Mladiko. Navadno dobivamo pisma, kako težko so čakali revijo, le o a daleč.

Vidimo, da se zavedate kričeče potrebe večje kulturne in prosvetne delavnosti pri Vas. Čutite, da samu plesni večeri ne bodo rešili Slovencev narodnega propadanja. Zelo radi bi Vam pomagali, vendar sodimo, da morate začeti z delom Vi sami. Pokličite nas, ko boste nekaj pripravili.

Mladika ima v vročih počitniških dneh oddih kot mnoge druge revije. Je pa s tem stalno izhajanje pretrgano in bi bilo morda res bolje, da bi izhajala revija vsak mesec. Ni toliko vročina kriva tega odmora. Bolj je krivo pomanjkanje sredstev. Tisk vsake številke dosti stane. A če nam pomagate, da bomo dvignili število naročnikov in da bodo redno plačevali naročnino, bi radi izdajali Mladiko brez počitnic.

Prosimo Vas tedaj, storite nekaj za revijo! Pomagajte, da jo bomo bolj razširili v Nabrežini in okolici. Pomagajte, da jo bo bralo več naših ljudi! S tem boste pomagali reševati problem, ki ste ga navedli.
Lepa hvala za pismo!

SE O MEŠANIH ZAKONIH

Meni pa le ne da miru tisti članek Nataše Kalanove o mešanih zakonih. Nikar ne mislite, da bi se ho-

tela za vsako ceno in čim prej poročiti, to ne. Seveda pa mislim na to. Mislim, kaj bom naredila, če se mi zgodi, da me bo zasnubil kak fant, ki ni našega rodu. Ta trenutek mislim, da bom žalostna, žalostna zato, ker nisem srečala rodnega brata. Mislim na to, kako se bom preselila v stanovanje, kjer prav za prav ne bo več slišati moje materine govornice, kjer bodo obiski čisto drugi kot sem jih bila vajena; navduševati se bom morala nad čisto drugačnimi stvarmi kot sem se do zdaj...

Ko na vse to mislim, se mi zdi, da to ne bom več jaz. Zdi se mi, da bom morala zaključiti svoje dosedanje življenje in začeti drugo, povsem drugo. Veste, da prej nisem mislila na to, da ima taka poroka tako globoke spremembe? Nisem mislila, saj imam tudi družbo prijaznih ljudi, ki niso Slovenci. A zdaj vem, da pomeni mešani zakon toliko sprememb. Ne pravim, da me je strah, a žalostna sem.

Ne vem, zakaj Vam vse to pišem. Saj se menda ne bom poročila jutri, čez en mesec. A strah me je trenutka, ko bi se morala odločiti za tako veliko spremembo v življenju. Ne vem, kaj mi boste odgovorili na to pismo. Povedati Vam moram le to, da sem Vam hvaležna, da ste me opozorili na nekaj, kar sem doslej jemala le površno.

Hvala in pozdravljeni lepo! Pišite še o teh stvareh!

Vaša

Marija S.

Draga goszodična, objavili smo Vaše pismo v celoti, ker se nam zdi zelo vredno, da ga marsikdo premlisi. Da, zakon je velika stvar. In kdor se je odločil za mešani zakon, je naredil zelo važen korak. Ne mislimo, da niso nikdar srečni mešani zakoni. Mnenja smo, da je Nataša Kalanova v svojem članku to vprašanje lepo in pravilno analizirala. Ni mogoče posegati v najintimnejše kotičke človeškega srca. Morda boste našli tudi v možu, ki ni rojak, sijajnega, dobrega in ljubečega moža. Morda bo spoštoval vse tisto, kar nosite v sebi, vse tisto, za kar ste živeli od rane mladosti. Moral bo biti tak, če bo hotel biti dober. Ven dar preko nekaterih stvari seveda ne bo mogel. Najbrže se ne bo naučil Vašega jezika šele v zakonu, če ga prej ni znal in najbrže bo potem sledilo vse tisto, kar ste nam tako spontano napisali.

(Nadaljevanje na 3. strani platnic)

Posamezna številka Mladike stane 100 lir, po pošti 120 lir. Celoletna naročnina (10 števil) 1000 (1200) lir. Naročnina za ves letnik v Ameriki stane 3 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 2 funta.

V teh zadnjih letih smo že neštetokrat posadili mladino na zatožno klop. Za nič velikega in idealnega da se ne vnema, hiti za lahkim in brezpomembnim veseljem na motorjih, na avtomobilih, beži v ritmu rock and rolla in twista preko ograj in pregrad, ne vidi konca, le užitek ji je mar...

Starši si ne znajo pomagati, vzgojitelji obupujejo, organizatorji ne vedo, kako bi preusmerili in preuredili organizacije, da bi zadovoljili razvajenost te mladine.

Nočemo podcenjevati teh skrbi. Žal, ne moremo reči, da niso te tožbe upravičene. Ne moremo dovolj obsoditi tistih deklet in fantov, ki govore svojim skrbnim staršem, češ, da oni ne razumejo današnjega časa, da so njihovi nazori zastareli. Kako majhni so tisti mladi ljudje, ki so morda pokukali malo v višje šole, pa se pred svojimi preprostimi starši postavljajo s svojo »učenostjo«, ki obstaja v poznanju nekaj pravil slovnice in nepravilnih glagolov, manjka jim pa zrelosti in življenjske izkušnje, ki jo ima vsak še tako preprost (nič študiran oče in mati.

A hoteli smo reči tole:

Mladina, nikar ne hiti in ne dirjaj za tistimi najbolj plehkimi ljudmi, za tisto moralno zlomljeno družbo, ki ni več mlada! Ne posnemaj tujih navad, razvad in običajev, ker ste s tem izgubili vse, kar ste imeli svojega in opičje posnemate tuje.

Mladi, stopite s trezno glavo na cesto! Ozrite se za mnogimi, ki so zdravi in pametni.

Tole smo želeli reči:

Današnja številka naše revije posvečamo dejavnosti mladine, ki ima tudi ideale, ki je zdrava, ki se zaveda svoje odgovornosti.

Že številka revije same je nastala pod rokami mladine. Letošnja osmošolca sta ji dala zunanjo podobo, linoreze je izrezalo deklet zadnjega razreda našega liceja.

Tabor zamejske mladine v Gorici so organizirali goriški visokošolci. Tabor je plamtel v velikem in izredno kvalitetnem sporedu vseh panog; ves program je izvajala mladina, prežeta z odgovornostjo.

Kako čudovito lepo je bilo videti združeno mladino na študijskih dneh v Ukvah, na romanju na Svete Višarje, pred obhajilno mizo v cerkvi, kako lep je bil nasmeh in lepo veselje pri vseh, ko je žarelo iz pravega in zdravega tovarštva!

Tabori skavtov in skavtinj pod milim nebom so bili kot ena sama molitev in ena sama pesem-hvalnica ljubemu Bogu v zahvalo za prelepo mladost in neskajljeno veselje, ki ga moreš doživeti le v božji bližini.

In kako bi se ne spomnili štirih bazoviških mladih življenj, ki so bila pokošena, ker so ljubila svojo zemljo in materino besedo. Kako velika je njihova žrtev!

Pomislimo še na poletni tabor na Repentabru, ko je okoli štirideset mladih ljudi igralo in pelo za tisočglavo množico, ki je prihitela pred Marijino svetišče.

Da, ta naša revija je skromna, a popisale so jo roke naših mladih, idealnih ljudi od črtic do pesmi, smešnic in ugank. In pravite, da se mladina za nič dobrega več ne navdušuje?

Navdušuje se, le da je še zmeraj premalo. Zato vabimo znova še nove mlade ljudi na delo, na narodno delo. Vabimo starše, naj pošljejo svoje otroke v pošteno in zdravo družbo, v naše organizacije, da ne bodo nekoč jokali nad potjo, na katero so zašli njihovi otroci. Vabimo mlade ljudi, naj se nam pridružijo. Pridružijo zdravi mladini, kjer ne manjka veselja in dobre volje, a vlada tudi treznost in zavest naloge, ki jo ima: vzgojiti same sebe v osebnosti, da bomo sposobni opravljati življenjsko delo in da bomo sposobni služiti svojemu narodu.

Jesenske misli

Spet vračajo se dolge sence med trtje obrano,
na njivo razorano starka,
da poišče plod, ki ga je kmet pozabil.
Spet razliva se rdeče vino čez preprogo grajskega
obzidja,

sili vonj ciklam med vlago gozdnega robidja
in zgodnji mrak med ozke mestne hiše.

Spet si jesen minljive risbe riše,
v spominih mi na tebe piše.

Povsod si mi, čeprav te ni.

Si v zlatem traku mlade zarje,
ki ob obrazu na blazini se odvija;
si v rosi, ki mi nagelj v oknu moči,
in v solzah, ki jih dež po žlebu toči.

Se v žlički si, ki jo držim ob kavi.

Te čujem v vetru, ki drhti po travi,
in vidim v knjigi, ki sem jo začela brati.

Si v zvezdi, ki mi lahko noč želi,
oči zaprem in v sanjah spet si ti.

Že leto tvoje se v jesen nagiba
in cvetje moje se je vse osulo.

Le tu in tam še list vzdrhti —
očitek času, ki beži in krade mi
mladost, lepoto, vse moči.

Spomine srcu le pusti.

Ob njih se grejem na jesen,
ko svet je pust in mrk, meglen.

DARLE NIKO

Brajda

Globoko klonijo
v pozdrav jeseni
noseče trte
blaženo telo.

Že brajde
pisani plameni
se v blede
bočijo nebo.

Otimi, Gospod,
bremen telesa,
v naročje svoje
vzemi sad.

Nakloni trudnim
slad počitka,
začaraj jih
v svoj beli grad.

DARLE NIKO

Jesen

Siva visi
nad mestom jesen,
iz grla
ji piska smrt.

Njen obraz je trd,
prijem jeklen,
ko vino
sesa iz trt.

Ob prsi
skeleč vihar
ji biča
razgaljeno grivo

in listja
gnileč kolobar
spaja se
z meglo sivo.

Vsakdanje

Tiho zdaj.

Pomiri se, zapri oči.
Odslovi svoje misli,
da zblinje ves spomin.
Pozabiti je treba
malenkosti.

In se ni ljubezen nama le navrgla
tako kot dan in noč?

Greva.

Zbogom, sanje.
Iz dneva v noč.

MISKO MAČEK

Tihožitje

Rjavi pajčolan noči
je obvisel
na vejah gora
na zvokih miru
na obokih teme.

Ura udarja v bron
z baržunastim zvokom,
nekdo zaječi ...

molč pa še diha.

MISKO MAČEK

Starka

Le bore malo se je spremenilo
od onih dni,
ko sem iskala srečo,
le da je posinelo krilo.

Se zrem
in prisluškujem za koraki
davnih dni ...

A med lasmi tke čas
pajčevine.
In z listov obrabljene knjige
veje neslišno
starost.

Tabor ZAMEJSKE MLADINE u Gorici

Prvi in drugi september je bil za koroško, tržaško in goriško mladino nepozabno doživetje. Tista misel, ki se je rodila na študijskih dneh v Ukvah že lansko leto, je postala letos resnica. Žal nam je samo to, da ni mogel tabor dobiti tistega zunanjega sijaja in manifestativnega značaja, kakor smo si ves čas želeli in zamišljali. Ker smo potrebovali Dom, ki še nima vseh dovoljenj, je moral zunanji sijaj odpasti.

Nekateri so mislili, da je bil ta tabor zamišljen kot tabor vse zamejske mladine, mladine vseh nazorov in prepričanj. Povedati jim moramo, da je bilo to srečanje tiste mladine, ki se navdušuje za narodne in krščanske ideale. Stiki med to mladino niso morda nastali šele letos, ampak imajo svojo zgodovino in je že oblikovana organizacijska vez, ki bo vedno tesneje vezala vse tri naše pokrajine in njeno mladino in ki bo gotovo rodila vedno lepše sadove. Seveda ta mladina nikogar ne izključuje, nikogar, ki ima iste ideale in iste cilje. To je bil torej tabor katoliških organizacij vseh treh pokrajin.

Tabori zamejske mladine bodo vsako leto v drugi pokrajini. Letos je prevzel organizacijo goriški SKAD. Bil je postavljen pred velike naloge in veliko odgovornost. Organizatorji so tabor lepo izpeljali, čeprav je bila kje kaka pomanjkljivost, ki je pač pri taki veliki stvari nujna.

Koroška mladina se je pripeljala z avtobusi že zgodaj popoldne v Gorico, le nekateri so se na meji dalj časa zadržali, ker je bil promet zelo velik. Po slovesnem pričetku tabora, ko je pozdravila goste prof. Marija Kacinova in se je razvil kulturni spored, so bila na športnem prostoru za domom športna srečanja.

ŠPORT

Športne tekme so bile letos prvič organizirane, a so vzbudile živo zanimanje vseh. Pomanjkljivosti so bile v tem, da ni bilo sodnikov iz vseh treh po-

krajin, ampak je vodil in sodil vsa tekmovanja samo Goričan prof. Kraner. Sodil je sicer pravično, vendar je nujno za taka tekmovanja, da je več sodnikov. V glavnem so odnesli vse športne zmage Goričani, le v namiznem tenisu so zmagali vedno Tržačani.

SOBOTNI KULTURNI VEČER

Sobotni kulturni večer je pričel ravnatelj dr. Anton Kacin, ki je mladino pozdravil in očrtal pot, po kateri mora hoditi, da bo zdrava in da bo narodu koristila. Potem so se vrstile točka za točko. Korošci so prispevali petje in glasbene točke tamburaškega zbora. Čudovit je bil pogled na tamburaše in odlična je bila disciplina pevcev.

Goričani so imeli na sporedu še dva zbora: iz Jazbin in oktet »Planiko«. Oba imata že svoj sloves. Razen tega pa je bil na sporedu še solo spev.

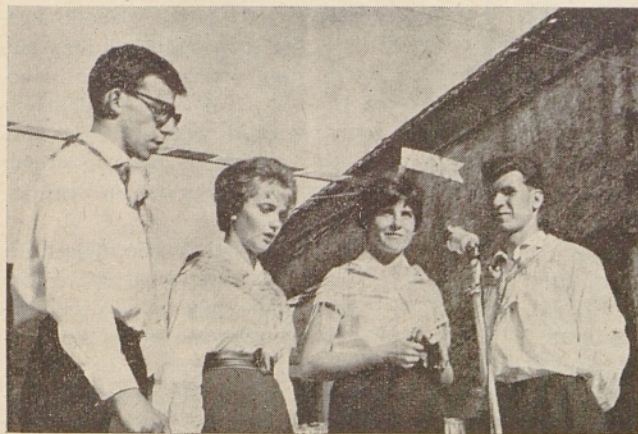
Tržačani so recitali pesmi in izvajali bralno predstavo Santuccijevega modernega misterija »Kajnov angel varuh«. Program je bil obširen in bogat, tako da je šele opolnoči govoril dr. Stanko Janežič duhovno misel mladini.

NEDELJSKI PROGRAM

Zjutraj je bila skupna sv. maša na vrtu Alojzijevega jevišča, ki jo je daroval in pridigal dr. Stanko Janežič. Nato smo si ogledali Gorico. Šli smo na grad, na blok, na pokopališče, kjer smo pomolili na grobu prof. Fileja, nato pa smo se odpeljali v Oslavje in v Števerjan. To je bila ura prijetnega oddiha.

Kmalu popoldne pa se je začel spet v Gorici kulturni program, na katerega je bilo povabljen tudi občinstvo. Spet je mladina pela, tamburaši so igrali, skavti so nas zabavali, prof. Jože Peterlin je govoril o nalogah zamejske mladine, tržaška mladina je igrala Rebulovega »Devinskega sholarja«, vso prireditev pa je zaključila skupna recitacija »Prisega zamejske mladine«, pesmi, ki jo je prav za to priliko napisal Stanko Janežič. Ko je mladina stopila na oder v koroških, goriških in tržaških narodnih nošah, se vihar navdušenja ni mogel poleči.

Tabor zamejske mladine je bil ena največjih in najpomembnejših dogodkov zadnjih let. Ne dvomimo, da bo prihodnje leto še bolj mogočen, še bolj veličasten in lep. Kot vse kaže, bodo prihodnjega organizirali Korošci.

Srečanje na Krasu

DARKO URŠIČ

Prenehalo je deževati, a sivi oblaki še vedno vise nad Krasom. Nikjer ni videti jasnega neba in dan hitro ugaša. Deževne kaplje so prepodile plesavce, ki so se še pred kratkim vrteli ob spremljavi vaške godbe na barjarjih. Ljudje hite na svoje domove ali iz bojazni pred dežjem ali se bojé temnih noči.

Suha kraška tla so zadihala iz polnih zemeljskih prsi, ko jim je dalo usmiljeno nebo hladne vodé. Kras je oživel. Zdaj vidim, da svet tu ni samo kamenje in brinje in burja, ampak tudi zelena trata, žitno polje, mehka gozdna tla z lepimi skritimi koticiki. Ni samo suha, bodeča iglasta veja, ampak tudi živa, prijazna in usmiljena dlan.

Oblaki vise na nebu, dan ugaša, a meni se ne mudi še domov. Rad bi živel nekaj časa sredi življenja, ki polje v svežosti tal. Rad bi se dotaknil, tujec, tople zemlje in ljudi in potem presedel vso noč na kameniti klopi, ki jo je postavila neznana roka v tišino, brégu v naročje.

Zdaj vidim, da je klop podrta in neznana slutnja noči me va-bi na pot.

Srečujem obraze, ki jih nisem še videl. Kratki, zvedavi pogledi me merijo, potem pa začutim na sebi prodirno oko, ki me opazuje.

Da, to je on! Dvajset let ga nisem videl. Tako čudno star je postal med tem. Ali se tudi meni tako zelo pozna dvajset let življenja? Bogve, kaj je doživel od tedaj do danes. Lasje so mu osiveli, trde, globoke poteze so mu razorale obraz, manjkajo mu zobje. Na misel mi pridejo takoj strašna vojna taborišča. Morda je tudi on preživel čas v njih. Ne vem kako bi se mu približal. Vesel ga pozdravljam in že ód daleč ogovarjam.

On me gleda sovražno. Morda sem se zmotil? Sprašujem ga, ali me ne pozna. Njegov odgovor je trd in nikalen in vprašanje še trše:

»Kaj iščeš na Krasu? Takih se znebimo s kamenjem pri nas. Ti zaslužiš več!«

Moj Bog, kaj sem vendar storil?

Kaj delam tu? Doživljam zemljo, pozdravljam ljudi, saj to je moja domovina!

Moj znanec se je spogledal s svojimi ljudmi in v trenutku sem spoznal, koga imam pred seboj. Videl sem v njegovih očeh skrivno misel srca. Tako zelo sva si bila v dolgih letih blizu, da sem v prvem trenutku spoznal njegovo obsódbo: sovražil me je, ker tudi meni niso osiveli lasje in mi niso izbili zob. Obsodil me je, ker tudi jaz nisem doživljal, mislil in delal po naročilu, ampak po srcu. Zaradi te zvestobe sebi mi jemlje domovino in še pravico do življenja.

Nisem se poslovil. Povesil sem glavo in krenil na pot. V tistem trenutku sem začutil neskončno tragiko življenja. Dvajset let je preteklo, kar nisem videl človeka, ki mi je bil drag in ljub. Nobene besede nisva spregovorila dvajset dolgih let. In ko sva se srečala sedaj, me ni več poznal. Sovražil me je in mi ni privoščil prijazne besede. E, to nismo več mi! Nekdo je vrgel seme sovraštva med nas, seme je vzkliko v kri in srca so nam otopela.

Na cesti ni bilo ovinka. oziral sem se in iskal sem odgovora na svoje vprašanje. Bilo mi je neizmerno hudo. Znanec je bil naslonjen na kolo in je gledal za menoj. Počasi sem stopal in noč je postajala zmeraj gostejša. Nisem videl ne neba, ne luči. Avtomobili so mi zdaj pa zdaj s svojimi žarometi jemali vid. Kmalu sem opazil za seboj tri temne postave in v eni izmed njih sem spoznal svojega sovražnika. Bližali so se mi zmeraj bolj, pot pa je bila dolga in v robeni hiši ob cesti ne bi našel zavetja. Temna slutnja mi je šla kakor senca preko čela.

JESEN - NAŠA POMLAD

Po dolgotrajni vročini poletnih mesecev, ko smo iskali samo senco in vodo, je prišla nadomoma jesen. Znašli smo se v hladnih nočeh in vetrovnih popoldnevih. Vpisovanje v šole se je zaključilo, pričel se bo pouk. Resno delo začenja.

Jesen z zorečim grozdem pomeni vsako leto pomlad za naše prosvetno in kulturno življenje. Vse naše dvorane, ki so bile poleti zaprte, bodo zdaj ponovno oživele. Prosvetna in kulturna društva se bodo prebudila. Prireditve na prostem ne bo moglo biti več to leto.

Prvi popočitniški korak je naredila naša revija. »Knjižice« izhajajo v enakem ritmu kot preteklo leto. V pripravi je še nekaj obsežnejših knjig.

Rahlo plahost so povzročili med ljudmi razpusti nekaterih slovenskih organizacij in akcij. Vztrajno govore, da ima slovensko poklicno gledališče v Trstu samo še nekaj mesecev življenja. Ne vemo, koliko resnice je na tem. Res je, da ni opaziti kakega dela in ni predstav, dočim so bile prejšnja leta že ob tem času. Naj se zgodi kar koli, naših ljudi ne sme zajeti pesimizem. Padla pa bo veliko večja odgovornost na prosvetne in kulturne delavce, ki so že do zdaj vsa leta »nepoklicno« in brezplačno prosvetno delali, igrali in predavali. Še dalje morajo biti v Avditoriju in po drugih dvoranah slovenske prireditve, lepe in mogočne in čim bolj kvalitetne!

Italijansko kulturno javnost zanima, kje bo dobilo prostor gledališče Teatro nuovo, ker bo palača RAI zasegla tudi gledališko dvorano. Zdi se, da je že sklenjeno, da bodo nekdanje veliko gledališče Rossetti popravili in bo lahko spet služilo svojemu namenu — v njem bodo lahko gledališke predstave in koncerti.

Upamo, da bo Avditorij na razpaloga pogosteje tudi za slovenske prireditve. Dokler bodo trajala popravila gledališča Rossetti bo verjetno marsikdo potreboval prav Avditorij.

Prosvetna društva po deželi, začnite z delom! Naredite že te dni program za vso sezono. Do občnega zbora Slovenske prosvete pripravite načrte. Tam bomo vskladili delo. Vsaka skupina naj pripravi nekaj predstav, pevskih nastopov ali podobno, katere si bomo potem izmenjevali in tako bo lahko v vsakem kraju, v vsaki naši dvorani vedno kaka prireditve. Enkrat jo boste pripravili sami, drugič pa boste pripravili in organizirali gostovanje.

Ne dvomimo, da skavti že pričenjajo z delom, da Kulturni klub ne opusti ene sobote brez sestanka, da tiho, a vztrajno dela Dijaška zveza in naše prosvetne in verske organizacije.

Vskladimo naše delo! Naj ga zajame pravi pomladni optimizem!

J. P.

PRAZNIK V ŠTEVERJANU

Že vrsto let prireja Slovensko katoliško prosvetno društvo v Števerjanu za prvi maj in za praznik zorečega grozdja prosvetne prireditve. Iz leta v leto postajajo bolj lepe in se bolj in bolj utrjuje njihova potreba.

Tudi letos smo praznovali zorečo jesen. Poletje je sicer zajela suša, a nekaj tednov pred našim praznikom je namočil dež polja in vinograde, zato smo bili toliko bolj veseli.

Briški pevski zbor je zapel ubrano in toplo, kasneje pa še oktet »Planika«. Pesem je segala pod veje borovcev in daleč v dolino, je vlivala toliko lepote in vere v živo mladost.

Tržaški študentje, člani Slovenskega kulturnega kluba, so pogumno in dobro zaigrali ljubko Nicodemijevo komedijo v 3 dej., »POSTRZEK«. O igri bomo objavili obširnejše poročilo prihodnjic, ko bodo igrali tudi v Trstu.

Vendar ni bil samo prosvetni program prireditev, praznik so prav za prav ustvarjali vsi števerjanski fantje in dekleta, ki so vse skrbno pripravili, razpeli celo transparente, prijazno postregli z grozdom, vinom in prigrizkom, vsi v pisanih narodnih nošah in nasmejanih obrazov.

Goste in domačine je v lepem in prijaznem nagovoru pozdravil predsednik društva, M. Terpin, spored je napovedovala in prijetno vezala točke med seboj tajnica društva, Mirka Komjančeva. In potem si videl te fante in dekleta povsod, kjer je bilo treba kaj pripraviti in za kaj poskrbeti, da bi se počutili vsi čim bolj in čim lepše. Za vsemi pa je bila seveda skrbna roka in prijazna beseda domačega g. župnika Simčiča.

Števerjanski jesenski praznik je bil eden najlepših popoldnevov na pragu letošnje jeseni. Prirediteljem moramo čestitati k uspehu. Gotovo je rodil tudi letošnji praznik za števerjanske prosvetarje sklep, da ne bodo te prireditve nikdar opustili.

J. P.

JOŽE PIRJEVEC

Ni mogoče

*Zidati gradov v oblake
ni mogoče.*

*Na cesti srečati usodo
in jo zvoditi,*

jo plačati

ali smehljaje

*jo s seboj zvabiti,
ni mogoče.*

*Preveč krepostna je,
prebrisana tako,*

da ni mogoče.

Kaj še ostane?

Veseliti se drobtin,

ki življenje

jih prinaša v svojem

praznem žepu

in pozabiti,

da je le to

mogoče.

Stopam počasneje in mislim na dom. Sovraštvo gre za menoj in njegove načrte poznam. Nekje pa morda prav zdaj gleda dvoje lepih oči v jasno nebo in išče zvezdo najine sreče. Pet let že te oči strme v tihe noči in hrepenijo po srečanju, ki bi trajalo večno. Zaradi te sreče bi stopil s ceste in bi se zgubil v gmajni, ali bi tekel in zabrisal sled za seboj. Bežal bi v temo, da bi užival srečo in da bi živel.

A da bi prebil vso dolgo noč v gmajni kot obsojenec, skrivač in zločinec? Šel bi nazaj v vas, a srečal bi znanca in bi se smeja' mojemu strahu. Čudna čustva hrepenenja po življenju in moški ponos se zdaj borijo v meni. Ljubljeno bitje, moška čast... Ne vem, ali je zmagalo prvo ali drugo ali oboje. Stopil sem hitreje na pot.

Sovražnik vozi za menoj v določeni razdalji in išče najbrže primerno mesto za napad. Sam sem sredi kraške gmajne na tlakovani cesti. Tako osamljenega se še nisem počutil. Utrujen sem in sedel bi na kamen, toda ne bi rad olajšal dela svojemu sovražniku.

Hodim po cesti in zmeraj redkeje srečavam kolesarje in avtomobile. Noč je že tako temna, da komaj razločim zasledovavca. V licih čutim toplo kri, srce mi razburjeno bije. Velika skrb mi trga niti mojih misli. A spomini so tako živi! Sklanjam se k sanjavi očem, čutim toploto srca in mrzlo, dobro roko na vročem čelu.

Preko gmajne je potegnil veter, brinjeve vejice so se rahlo zganile. Beli kameni za grmiči so kot skrivnostni zasledovavci v temnih nočeh. A mimo mene je samo globok in dolgočasen mir. Brinje vabi s ceste in ponuja skrivališče — bodeče brinje bi rado dalo življenje. Ali pa ni za brinjem past, ki vabi v pogubo? Bela past za nizkim grmičem. Kako čudno sam je človek brez zvestega prijatelja!

Pred menoj se ustavi sovražnik. Določno vidim njegovo namero. Roka se mi napne v obrambo, on pa trdo ponovi vprašanje, zakaj sem prišel.

Tedaj bi mu rad povedal, kako ljubim to zemljo in vse njene lepote. Kako rad imam veter na Krasu in vroče sonce južnega slovenskega neba. V vsega tega on ne bi razumel. Ne bi verjel v mojo ljubezen. Kako bi mu tedaj govoril o svojih najdražjih in najglobljih čustvih!

Spogledava se in v tistem trenutku sem začutil sovraštvo v sebi. Napetost je bila v vsem mojem telesu in nepričakovano, počzavestno sem posegel z roko v žep suknjiča kot bi iskal trd predmet za obrambo. Tako sem trenutek stal in najina ostra pogleda sta se merila. Stala sva zravnana drug pred drugim, čakal sem, da bo prvi napadel.

Tedaj pa se je zgodilo nekaj, česar še danes prav ne razumem. Znanec se je renadoma obrnil, skočil na kolo in se odpe-ljal. Nekaj minut sem nepremično stal in gledal za njim. Potem sem čakal vso pot njegovega napada iz zaseče, a njega ni bilo več od nikoder. Ali je prekričalo nekdanje prijateljstvo sovraštvo, ali se je zbal moje roke v žepu.

Mesto je zažarelo v lučih, daleč za morjem je utonilo sonce. Ribiški čolni z lučmi so ponoči kot novo, neznano mesto sredi morja.

Hodim ob obali in iščem v očeh ljudi njihovo skrivno misel. Obstanem ob ladji in si neizmerno zaželim, da bi me ponesla nekam daleč v svet ljubezni. Toda, kje za daljnimi morji je ta svet?

Luč iz svetilnika je posvetila na Kras.

Saj tam vendar ni samo kamen, ampak je tudi življenje. Ni samo sovraštvo, mnogo več je ljubezni. Le da je sovraštvo nasilno, kričeče, brezobzirno. Ljubezen pa tiha, dobra in skromna, zato tako nezatna.

Iz morja je zapihal hladen veter, valovi so pljusknili ob obalo in se v šumenju porazgubili. Prižgale so se nove luči.

Kaj ste dosegli

KOT SLOVENSKI SVETOVAVEC

u tržaškem občinskem svetu?

(Razgovor
z dr. Teofilom
Simčičem)

Zaključena je poslovna doba tržaškega občinskega sveta in, kot je znano, so razpisane volitve za novi občinski svet za 11. november. »Mladika« sicer ni gospodarska ali pa politična revija, vendar želimo, da diha iz nje utrip našega mesta in še posebej življenje in delo Slovencev na Tržaškem in Goriškem.

Kot edina slovenska revija želimo posredovati svojim čitateljem razgovor z izvoljenim slovenskim predstavnikom v tržaškem občinskem svetu. Razgovor ob zaključku poslovanja tega občinskega organa. Zanimalo nas je, kakor zanima tudi naše čitatelje, kaj je mogel slovenski svetovavec doseči na občini, v kateri so v veliki večini italijanski izvoljeni predstavniki in — pogosto Slovincem nenaklonjeni.

Oglasil sem se pri dr. Simčiču.

Dr. Simčič je delil usodo mnogih vidnejših rojakov na Primorskem v času fašizma:

Bil je leta in leta preganjan od fašistične policije, štirikrat zaprt, dvakrat interniran in proti koncu vojne poslan v zloglasni Posebni bataljon delavcev, ki se ga mnogi na Tržaškem še vedno spominjajo. Vendar ni hotel nikdar prostovoljno zapustiti svoje rojstne dežele. Kljub vsemu tistemu, kar je doživel, pa je veder, nasmejan, prav nič zagrenjen. To opaziš pri njem zmerom znova, ko ga srečaš, tako tudi zdaj.

»Zaradi intervjuja za Mladiko sem prišel,« sem mu rekel.

»Ali je res potrebno?« je takoj začel.

Dr. Simčič je sicer družaben in prijeten človek, toda nikdar mu ni bilo do tega, da bi bil politik. A moral je biti tudi to. Toda ni plačan politik od nikogar, tako kot so bili in kot so nekateri. Pritrgeti si mora čas po poklicnem delu za seje na občini in za organizacijsko in politično udejstvovanje. Zato sem toliko bolj želel, da bi enkrat preko revije povedal, ali je mogel kljub temu kaj narediti kot mestni svetnik. Koliko mu je šlo za čast občinskega svetnika, je povedal nekako s temi besedami:

»Pri zadnjih volitvah je bil izvoljen dr. Josip Agneletto, čigar mesto v občinskem svetu sem poleti leta 1960 zaradi njegove nenadne smrti moral prevzeti jaz. Mesto pokojnika sem kaj nerad prevzel, ker predstavlja zares težko breme. Tem teže za človeka, ki je v službi in ki mora opraviti toliko in toliko službenih ur na dan. Za svetovavce stranke, ki imajo v svetu večje število zastopnikov, je stvar drugač. Delo si razdelijo med seboj in vsak svetovavec se ukvar

ja le z vprašanji, ki so mu zaupana. Pri strankah pa, ki imajo le enega, je breme silno težko, ker se mora svetovavec baviti z vsemi mogočimi vprašanji, slediti mora nešteto zadevam, pripravljati interpelacije in podobno. Zaradi vsega tega sem prevzel mesto kaj nerad in samo zato, ker sem imel to za svojo dolžnost.«

»Bili ste sami in ne dvomim, da je to velika odgovornost pred volivci, kajti čeprav je bil izvoljen dr. Agneletto kot nosivec Slovenske liste, ste imeli Vi za njim največ glasov. Naši ljudje so Vas torej izvolili. Kam se je usmerila Vaša pozornost in skrb in ali ste mogli kaj doseči za Slovence, katere ste predstavljali?«

»Veste, ni v mojem značaju, da bi napihoval stvari, ki sem jih dosegel ali da bi jih celo povečal in govoril o mednarodno pomembnih dosežkih. Skušal sem pač napraviti vse, da bi opravil svoje delo čim bolje in v čim večjo korist slovenske demokratične skupnosti in vobče slovenske manjšine. Lahko mirno rečem, da sem pri tem svojem prizadevanju tudi dosegel nekaj uspehov.«

»Ali bi lahko konkretnije navedli nekaj stvari?«

»Pri županu dr. Franzilu sem dosegel nekaj načelnih izjav in obljub, ki bodo naši narodni manjšini brez dvoma koristile v bodoče. Dosegel sem izvedbo raznih del, ki so ali bodo v korist naših okoliških vasi, naših šol in naših ljudi.

Dokončno sem izpeljal vprašanje imenovanja poljskih čuvajev. To vprašanje je načel še pokojni dr. Agneletto v sporazumu z nami, a se je nato ta stvar vlekla dolgi dve leti. Zdaj je potrebna le še odobritev nekega sklepa obč. odbora na prefekturi, nakar bodo sledila imenovanja. Imenovanih bo 16 poljskih čuvajev, kar bo brez dvoma v veliko korist vsem našim kmetovavcem.

Bazovci so želeli, naj se zavzamem za asfaltiranje njihovih vaških cest in za kanalizacijo. Na mojo interpelacijo je občina denarni znesek nakazala.

Skupina naših ljudi na Proseku me je naprosila za posredovanje, da bi napeljali vodo do njihovih hiš. Tudi v tem sem uspel.

V Svetem križu je bilo treba popraviti zvonik in župnišče. Občinski odbor mi je brez nasprotovanja takoj za devo odobril.

Zavod šoskih sester, ki opravljajo tako važno nalogo pri vzgoji naših deklet, je imel neke gospodarske probleme. Pri županu dr. Franzilu sem takoj uspel s prošnjo.

Zadeva mlekaric: Imel sem zaslugo pri tem, da je občinski odbor, kljub spremenjenemu higijenskemu pravilniku privolil, da lahko okoliške mlekarice še nadalje nosijo mleko v mesto.

Dosegel sem, da je dal župan na slovenske šole v Trstu tudi slovenske napise in je obljubil tudi slovenske napise na kašiputih, brž ko bosta rimska in beograjska vlada pojasnili, kaj sta hoteli povedati, ko sta v Londonski spomenici govorili o volivnih okrajih.

Uspel sem tudi, da je prvič v zgodovini tržaške občine prišel v upravo občinskega muzeja Rivoltella, Slovenec.

Moje oči

BENESKINOV

Bakreno septembersko nebo pušča nejasne, meglene, s soncem prepojene poteze v tvoji duši, ko ga gledaš skozi odprto okno svoje sobe. Zreš ga preko kostanjev, ki so neopazno dosegli tvoje okno, mimo hrasta, ki se širi z leve in ti zastira pogled. Bakrena telefonska žica, tanka kakor nit, reže medeninasto nebo: gledaš in molčiš.

Kaj misliš, kaj iščeš, kovinasti blesk v mojih očeh? Čemu si se odpovedal?...

Streha nove hiše, ki je zrasla onkraj našega vrta, zastira razgled na morje. Zemljišče med novo hišo in našo bo zato naprodaj za manjše denarce. In tam bo gostilna! Zbogom mir!...

Sinjasto, brezbarvno bolšči popoldan skozi pol odprto okno. Ne slišijo tišine tvoje oči. V brezvetrju iščejo oblake po praznem nebu in si želijo sobe v mestu z oknom na mračno dvorišče, kjer ne bi bilo ne hrasta ne kostanjev ne strehe s televizijsko anteno; kjer ne bi videle meja svoje prostosti. Pozno, prepozno se je vrnil nemir v tvojo sinjino, kovinasti blesk mojih oči!

Skozi nove leče svojih očal razločiš želod: gledaš in molčiš. »Nima fantič kapice, kapica ima fantiča...« Kdo vas je naučil te besede, moje bolne oči? Zakaj zamaknjeno strmite v drobni želod? Zakaj se trudite in ne uživate prostosti! Zakaj ne iščete po nebu, po kostanjih, po strehi nove hiše? Zakaj?

Zakaj ne strmite v prazno?...

Pred okno že spušča bronasto kopreno večer. Mrtvo gledajo oči. Plave luske v njih so potemnele.

NASTOP SLOVENSKE FOLKLORNE SKUPINE V TRBIŽU

V okviru poletnega festivala, ki ga ž. vrsto let prireja trbiška občina v sodelovanju z drugimi ustanovami, je letos na Veliki Šmaren nastopila tudi folklorna skupina iz Jesenic. Številnemu občinstvu, ki se je zvečer zbralo na glavnem trgu, so s pravo mojstrsko umetnostjo prikazali ne kaj najbolj slovenskih in srbskih značilnih baletnih motivov. Isti večer je nastopila tudi kulturna skupina iz Pontebbe z vrsto ljudskih furlanskih narodnih pesmi in plesov. Toda slovenska folklorna skupina je ves večer daleč dominirala, kar se je pokazalo tudi pri občinstvu, ki je izvajavce bogato nagradilo s ploskanjem. Samo po sebi umevno, da je na takem večeru bilo prisotnih mnogo Slovencev, tako iz Kanalske doline, kakor goriških in tržaških rojakov.

Kar velja še posebej omeniti je strpnost, ki je prevladovala tako pri organizatorjih kot pri občinstvu med celotno prireditvijo. Čeprav je bilo napovedovanje sporeda v ita lijanskem in slovenskem jeziku. Za živahno in posrečeno slovensko besedilo in povezavo je poskrbel mladi gospod Schwarz iz Žabnic.

Večer se je zaključil z zborovsko pesmijo »Pojdi misel« iz Verdijeve opere »Nabucco«, ki so jo skupno zapeli združeni pevci iz Pontebbe in Jesenic brez predhodne vaje. Vsak je pel v svojem jeziku istočasno, ob čemer so se uresničile Prešernove želje:

»... Ne vrag, le sosed bo mejak!«

Razen tega so prišli Slovenci v komisijo za davčne pritožbe in v občinsko podporno ustanovo ECA.

V proračunskem govoru sem se bil pritožil nad slabo razsvetljava v naših vaseh. Kmalu potem so se začela dela za izboljšanje.

Naštel sem nekaj primerov in lahko rečem, da sem pri vseh akcijah v občinskem svetu, ki niso bile že od vsega početka brezupne, uspel.»

»Kakšnega načela ste se držali pri glasovanju?«

»Glasoval sem vedno po načelih, ali bo stvar koristila slovenski manjšini. Če sem bil prepričan, da je za naše ljudi nekaj slabega, sem glasoval proti predlogom večine, tako proti povišanju električne tarife in v raznih drugih primerih.«

»V čem ste videli največjo težavo?«

»V dediščini občine — v šovinistični dediščini. Drži namreč, kar mi je rekel nekoč župan dr. Franzil, da so na županstvu vladali več kot sto let najhujši italijanski nacionalisti. Razumljivo je, da je vse uradništvo še danes več ali manj prežeto s to miselnostjo. Treba bo torej še dolgo vrsto let, preden bodo novi ljudje z drugačnimi nazori prinesli novega duha.«

»Ali pa ste vendar opazili, gospod doktor, da se kje nebo jasni nad magistratom?«

»Mislim, da je prav v občinskem svetu jasno razvidno, kako se miselnost italijanske večine, v kolikor zadeva nas Slovence, počasi spreminja. Pri letošnji proračunski razpravi je bilo slišati naklonjene prijateljske izjave do nas

celo na klopeh desnice. Ko pa se je vrtela razprava o incidentih, o napadih šovinistične mladine na naše ljudi in ustanove, je bila obsodba soglasna. Stvari se torej spreminjajo v pravilni smeri. Škoda le, da je človeško življenje kratko, če ne, bi morda tudi starejša generacija videla marsikatero temeljito spremembo.«

»Pravkar smo zvedeli, da boste nosilec slovenske liste pri prihodnjih volitvah Vi, gospod doktor. Ne pričakujemo, da boste pozvali naše bravece, naj glasujejo za Vas, radi pa bi vedeli, kaj več o tem.«

»Slovenska lista, s katero bomo nastopili pri prihodnjih volitvah, je več kot to, kar je bila v preteklih letih. To je lista slovenske enotnosti. S tem namreč, da je bila razpuščena NSZ, smo se zedinili vsi demokratični Slovenci na Tržaškem, da nastopimo na skupni listi kot Slovenci in da bo ta lista v resnici edina lista Tržaških Slovencev. Zedinili smo se z Demokrasko zvezo, s katero smo že v preteklih letih vedno nastopali skupaj, z Slovensko krščansko socialno zvezo, s skupino Neodvisnih Slovencev in še z drugimi demokratičnimi Slovenci. Te združene stranke in skupine so izrazile željo, naj bom nosilec te liste jaz, ker da sem že do zdaj zastopal demokratične Slovence na občini. Moja dolžnost je bila, da sem to vabilo sprejel.«

Gospod doktor, želim, da bi Vam Tržaški Slovenci izrazili polno zaupanje želim, da bi imeli mnogo uspehov v bodočem občinskem svetu. Priserčna Vam hvala za ta razgovor, ki je bil dragocen zame in brez dvoma bo tudi za naše čitatelje.

JOŽE PETERLIN

O, dom prečudnih hrepenenj.
 Selesti kot list v jeseni
 Tiha govorica naših dedov.
 Izvir sedmerih modrih tokov
 V vetru skrivnostno šepeče
 Angelski pozdrav nesmrtnosti,
 Naši zemlji po gorah, poljanah, ob obali.

O, dom prečudnih hrepenenj,
 ki v sebi skrivaš ljubosumno
 klice kneza Koclja iz davnine!
 Na plodni črni ravni
 je bilo ljubezni seme vsejano
 s svetim Cirilom in Metodom
 in je tiho klilo pod panonskimi kopiti.

Selesti kot list v jeseni
 otožna pesem treh dolin
 po planinah zasneženih Gospe Svete.
 Na vojvodskem prestolu svobodni kmet
 blesti se v slavi Korotana,
 dokler ga v jarem ne uklene
 divji Hun in vrag pohleptni.

Tiha govorica naših dedov
 je ponosno vzknila ob Savinji,
 z grofi Celja se borila proti Svabom.
 Ko je drugod vse ječalo
 je na goricah sončnih in zelenih,
 ob petju in vrisku mladih trt,
 snovala nesrečni novi dom.

Izvir sedmerih modrih tokov
 črpal svojo moč je iz soka trte,
 še ne pognane v črni prsti,
 ko je prvi tok odgrebel Primož Trubar
 že nalivi blazni so ga uničiti hoteli
 a Gorjanci čvrsto stali so na straži
 in Gorazd vodil boje je nesmrtno.

V vetru skrivnostno šepeče
 Triglav božanski ob jezerskih valih
 ljubezen Črtomira in Bogomile.
 In ob vrbi poslušam elegijo
 trpljenja velikega Prešerna,
 ki v kresni noči kot plamen
 prerokuje bratstvo med rodovi.

Angelski pozdrav nesmrtnosti
 je spet napolnil bolne duše,
 kot prijeten vonj smrekovih gozdov,
 ko je Cankar z izbrano melodijo
 ovekovečil žig besede naše
 in Pregelj, otrok Sonca, je branil
 naše gnezdo pred lačnimi volkovi.

Naši zemlji po gorah, poljanah, ob obali
 doni ob rajanju svobodna pesem,
 tudi pod bori ob barvitem morju,
 vendar še ne povsod, a pride dan,
 ko se prerokbe naših dedov izpolnijo,
 tedaj se zasveti beseda naša zmagoslavno
 kot jutranja danica nad sedmimi izviri.

Balada o rdečih vrtnicah

Plaho so se odprla vrata ...
 Obstala je. Majhna. Bleda. Izžeta.
 »Rože«, je dejala, »če želite« ... »Ne«, so rekli.
 »Samo po šest« ... »Ne rabimo« — »dinarjev« ... Ne!
 Otipal sem kovanec — pa me je postalo sram.
 Zamrmral sem: Adijo.

Komaj je odšla, že se je dvignil v meni moj jaz.
 In je vstal od mize
 in odšel za njo.
 Tisti jaz, ki z mano živi
 in ki ne bo z mano umrl.
 Tisti dan, ki vidi dan svetlejši
 kot v resnici
 in ne verjame, da ni noč le črna.
 Tisti jaz, ki poboža uvele cvetlice,
 ko pa sreča trpina, skloni glavo.
 Ko je stopila pri sosedu v sobo,
 sem bil že za njo, sredi med njimi.
 »Rože imam« ... je dejala.
 »Ne«, sem z ostalimi rekel.
 V tisti vili ob vodi:
 »Bi kupili mogoče rože?« ...
 »Ne«, sem z ostalimi rekel.
 In tam onstran vode:
 »Rože imam« ...?
 »Rože, če želite ...?«
 »Mogoče bi rože ...?«
 »Rože ...«
 »Ne,«
 »ne,«
 »neee!«
 Nekje so tri kupili.
 »Daj ji tri kovače,« je dejala
 žena možu.

Čakal sem, kdaj bo iz rdečih
 rož kanila rdeča solza.

Ko se je vračal moj jaz
 pozno ponoči domov
 je srečal človeka.
 »Ti,« je kričal ... ti, ampak
 bar, to je čudovita stvar.
 Osem jurjev smo nocoj pognali ...
 poslednjih pet sto
 sem vrgel neki, no neki
 za rože ... naj ima
 ubogi hudič.
 »Ampak bar je specialna stvar.«

Ko sem zaspal, se je nagnila
 nad posteljo
 bleda roka
 in solze so kapale od rdečih
 papirnatih vrtnic ...

Padanja

Postavili so jih torej.
Z obrazom k zidu.

Zato, ker niso hoteli iti ali kaj. Morali bi iti z njimi ali kaj in niso šli. Zato so jih zdaj postavili ob zidu v vrsto. Nobeden se ni branil postaviti se. Sicer to ni bila vrsta, ta samovoljna rasporejenost niti ni bila podobna vrsti. Vendar so se zadovoljili z njo, saj to že ni bilo tako natanko. Stali so tam, nekako z ramo ob rami, in skozi njihova ramena je pronikalo podstrešje in ginilo v lavi obzorja.

Globoko nad skodlasto streho je gnil dim stikal zemljo s cunjastimi meglami. Bele lise so se vlekle na dolgo po nebu. Med njimi razpet dan je mižal s sivimi vekami. Vrsta ob hišnem zidu je nezlomljivo stala v prihajanje noči. Sence so se mrtvaško barvale na omet, ga maličile in ga potegovale v gube. Rok je potekal in oni so pogosteje pogledovali na ure. Samo še nekaj trenutkov. Ne, ne bodo šli. In ko že stojijo v vrsti, bodo stali do konca. Saj to se večkrat dogodi, da je treba stati v vrsti.

Od streh je vel ivnat mrak in plal po polju. Nizdol po robu so hiše padle na vse štiri v sneženo ivje. Spodaj so se nekoliko opomogle, se celo dvignile na komolce, se otresle klancev, koč in bajtlarjev, pometale z ramen snežene gazi, sanince, in v snegu obtičale plotove. In ob plotovih vseokoli je že delj časa glodała noč, da so se vedno predaneje nagovali v obrede neznanega bogoslužja.

Drugi dan sta se ustavila dva nakladača pred hišo. Tudi to se večkrat dogodi, da obstanejo nakladači pred hišo. Ravno so skočile prve svetlobe izza ovinkov. Noč se je z zadnjimi odtenki lepila z veselja. Bilo je zelo mrzlo. In ko sta se lotila dela, so se lupile iz njunih ust goščave belih dimov. Bil je tih, uničujoč po ničemer dehteč mraz. Vrgla sta prvega na sani. Njegovo telo je za ped odskočilo in deske so zahreščale, preden so ga vzele k sebi.

Potem sta počivala. Prvi se je naredil kot bi imel plašč in ovratnik iz vročega krzna. Začel je zavijati vanj svoj vrat, kakor so to delali ljudje, ki so imeli res krznene plašče. Kje ležijo ognjeniki za ogrevanja, je rekel drugi in pri tem usločil svoje roke, da bi odbil z dlanmi vedno hujše napadavce mraza, lahko pa bi te roke prijele tudi za ročaje kruha, svežetoplega mehkega kmečkenga kruha ravnokar vzetega iz peči. Za smrekami so svetile prve močne luči z neba in nakladača sta nekaj prej nehala počivati.

Nadaljevala sta pri drugem. Bil je edini, ki sta ga morala dovaliti in ga vsega dvigniti v sani. Tretji je bil lažji in je ležal najbolj uravnano ob zidu. Nakladača sta ga od daleč vrgla deskam. Odskočil je za dobro ped na spodnjih dveh, še malce poskakal in potem zdrsel v stranico. Tudi četrti je močno odskočil, in peti je bil tako majhen, da ga je v odskoku od teles pognalo onkraj saninca.

Slednjic sta naložila, še malo uravnala lego in odpeljala. Telesa so začela malo upadati, vendar čisto se niso mogla prilagoditi oklepom desk. Kadar so zdrknile sani čez skok ali zmrlino, so močneje poskočila v zrak, drugače pa so po malem nenehno odskakovala. In takrat se je najbolje slišala glaževina iz odmevov.

TUNIZIJSKO PISMO

Mladina Tunizije ima morda med vsemi afriškimi državami najširše kulturno obzorje. Seveda pa moram takoj poudariti, da to velja kajpak le za mladino višjih slojev. Tej posveča država ogromno pozornosti. Grači ji nešteto kulturnih domov, športnih igrišč, daje ji štipendije in možnost potovanja v tujino. Večina tunizijskih študentov študira v Franciji, pa tudi v Jugoslaviji in Italiji. Sploh so Jugoslovani pri Arabcih v neznanstvih časteh. Na ladji, ki vozi iz Palerma v Tunis, sem osebno spoznal tri študente, ki so prakticirali v Jugoslaviji, pri jugoslovanstem aerotransportu. Poleg tega je Tunizija včlanjena v IYHF, to je v mednarodno zahtodno organizacijo mladinskih hotelov, ki omogočajo mladini globe-trotterjem spoznavanje sveta. Zato dobiš zlasti po domovih italijanske AIG ogromno tukajšnjih domačinov. Med tunizijsko mladino je zelo razširjen tudi skavtizem in priznati je treba, da dobiva od države ogromno gmotno in moralno podporo.

Vse te ugodnosti pa veljajo, kot sem že omenil, le za »boljšo« mladino, t. j. za mladino onih staršev, ki je pokopala nazadnjaške arabske običaje, ki se je »evropeizirala« in ki ima dovolj denarja pod palcem. Ostali Arabčki so pa veliki reveži, tako po mestih, pa tudi na deželi. Odevajo se v raztrgane cunje, o higijeni nimajo najmanjšega pojma in bivajo v kolibah, ki bi pri nas ne bile dobre še za kurnike. Tako razcapani in zanemarjeni se potepajo po ulicah in se udinjajo za nosače, ali za 50 frankov čistije čevlje, ali kaj prodajajo (sončnice, ameriške lešnike, opanke, keramiko, sadje); njihov zaslužek pa je seveda dokaj pičel.

Ženske, tako starejše kot dekleta, so le redko zunaj. V Tunisu vidiš edino mlade Arabkinje, ki se svobodno kretajo po ulicah in se skoro vse po evropsko nosijo. Starejše pa so odete v dolge halje in si obraz še vedno zakrivajo, dasi je to predsednik Burgiba prepovedal. A stare navade pač ni mogoče kar čez noč izkoreniniti. Na deželi in po vaseh ter manjših mestih pa sploh ne vidiš žensk iznad 10 let. Moški imajo vso svobodo, ženske pa morajo tičati doma in če redkokdaj mora katera z doma, ji izpod dolgega haika gleda le par oči. Ženska tudi nima dostopa v mošejo.

Na splošno pa je opaziti počasno, a gotovo prilagojevanje evropskim šegam. Mladi fantje, tako bogati kot revni, nosijo »blue-jeans« hlače, igrajo nogomet in odbojko, noslušajo juke-box, vse bolj in bolj devljajo vnamar konje in osličke in raje potujejo s kolesi in motorji. Vlada predsednika Burgibe to težnjo po »evropeizaciji« podpira po svojih najboljših močeh.

To so prvi vtisi. Kar se mi bo zdelo zanimivega, bom sporočil.

Matjaž Schart

BAZOVIŠKIM ŽRTVAM

Na obletnico ustrelitve bazoviških žrtev, 6. septembra so se zbrali predstavniki kulturnih, političnih in mladinskih organizacij pri večerni sv. maši, ki je vsako leto na ta dan v bazoviški farni cerkvi. Mrtvim moremo pomagati le z molitvijo in zato na ta način najdostojneje počastimo njihov spomin. To smo čutili tisti večer, ko smo bili v župni cerkvi zares eno samo srce in je žalna pesem in molitev kipala pod zvezdnato nebo, gospod župnik pa nam je govoril, kako moramo kot kristjani gledati na žrtve našega naroda in kako moramo moliti zanje.

Iz cerkve smo odšli pred spomenik na gmajno. Vseokoli je bila tema, le beli spomenik je bil razsvetljen od bakel, ki so jih prižgali skavti in stopili na stražo — na tla, prepojena s krvjo. Bil je edinstven ve čer, zvezdnat in žalosten. Čutili smo hvaležnost do štirih mladih ljudi, ki so darovali svoja življenja, da bi ohranili na teh tleh materino besedo. Velika je bila ta žrtev. A kot da je Bog prižgal zvezde na nebu, ki naj bi nam svetile na pot v prihodnost: ostati moramo zvesti narodnim idealom in veri naših očetov.

Tedaj smo stopili še tesneje skupaj.

Položili smo vence na spomenik, lovorjzve vence z narodnimi barvami. Zavladala je smrtna tišina. Vsakdo izmed nas je v srcu doživljal strahoten dogodek, ko so počili streli in ko so padla mlada življenja kot pokošena.

Ali je kdo med nami, ki bi mogel izdati tiste svetle ideale, za katere so umrli bazoviški junaki?

Pod zvezdnatim nebom so se nam zravnale postave. Odšli smo na svoje domove.

L. L.

BRATE SO NAM UMORILI...

(Govor g. župnika Marijana Živca ob 32. obletnici bazoviških žrtev)

V naši cerkvi imamo sliko usmiljenega Samarijana. Črpajmo danes iz te prilike nauk, ki nas mora vedno voditi, zlasti tedaj, ko nam žalostni spomini razburjajo dušo in jo silijo k sovraštvu.

Judje in Samarijani so se sovražili, iz več razlogov. In prav Samarijan je nudil prvo pomoč popotnemu Judu. Pomagal mu je s tako ljubeznijo, ki bi jo lahko imenovali materinsko ljubezen.

Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!

Ljubi svojega sovražnika, tistega, ki ti je storil krivico.

Delajte dobro tem, ki vas sovražijo.

V tem je popolnost krščanskega nauka: da ljubiš Boga z vsem srcem in bližnjega iz ljubezni do Boga. Tako nas uči Jezus.

Ljubi svojega bližnjega: najprej starše, sorodnike in vse, ki so ti sorodni v besedi, pesmi, navadah, v kulturi. Ljubi svoj narod. Tudi sam Sin božji je ljubil svoj narod, zanj najprej delal, ga učil, svaril, vodil, osrečeval z odpuščanjem in podeljevanjem milosti. Jokal je nad njim, ker je videl, kako noče sprejeti odrešenja.

Kristjan ljubi vse narode, ker so vsi ustvarjeni od Boga, vsi poklicani v večno blaženost, vsi odrešeni z isto krvjo. Posreduje jim, kar ima lepega in dobrega in išče pri drugih narodih, česar sam nima.

Bog tako hoče. Svojo voljo je jasno razodel v zapovedi: Ljubi svojega bližnjega in »ne ubijaj!«

Ljubi: osrečuj sebe, svojce, svoj narod, druge narode!

Ne ubijaj: sebe, ne ubijaj v svoji duši vere, milosti; ne ubijaj, kar si lepega, plemenitega prejel od svojih staršev: jezika, kulturo!

Ne ubijaj bližnjega: ne samo telesa, tudi duše ne ubijaj; ne ubijaj v njem vere v Boga, večnost, Cerkev; ne ubijaj v njem, ljubezni do naroda.

Ne ubijaj narodov. Živeti morajo kot tvoj narod, rasti, svobodni, spoštovanj, enakopravni.

Bridke spomine ima naš narod. Brate so nam umorili, brate; tujec nam je mnogo bratov pobil. 32 let od tega kakor 20 let od tega.

Ko nam bridki spomini stopajo pred oči, ko nas srce sili k maščevanju, k odporu, nam božji Učitelj govori: LJUBITE SE MED SEBOJ — KOT SEM VAS JAZ LJUBIL.

Ljubi še bolj svoj narod, ne z gnevom v srcu, temveč z delom za narod, ne z objokovanjem in žalostnim tarnarjem, temveč s požrtvovalno, vztrajno voljo in delom, da moj narod živi, se razvija v svobodi, veri in srčni kulturi. Moli za svoj narod, da bi nikoli ne delal nobenemu drugemu tistih krivic, ki so jih drugi nam storili. Moli za svoj narod, da bi kmalu dosegel resnično svobodo.

Ljubimo še bolj druge narode, ne le tiste, ki so daleč od nas in nam ne morejo stopiti na prste, temveč tiste predvsem, s katerimi živimo skupaj. Ne obsojajmo vsega naroda, če so nekateri slabi člani tega naroda storili krivico našemu narodu.

Z ljubeznijo in molitvijo bomo najlepše počastili naše padle, naše žrtve.

Bodimo mi sami najlepši živi spomenik naših žrtev: z resnim, nesebičnim in vztrajnim delom za srečo našega naroda.

ZVEZDA VODNICA

Sveta vera bodi nam luč.

Materin jezik pa ključ.

Do zveličavne narodne omike.

(A. M. Slomšek)

Preproste so te besede, a globoke in veljavne za vse čase. Povedalo jih je preprosto, s svojim narodom povezano srce velikega razsvetljalca, narodnega buditelja, zavednega Slovenca, učitelja, duhovnika, škofa in svetnika A. M. Slomška.

Anton Martin Slomšek se je rodil leta 1800 v kmečki hiši na Slomu pri Ponikvi, sredi poti ob železnici med Celjem in Mariborom. Po nasvetu svojega dobrotnika Prašnikarja je šel v šole in postal duhovnik. Po šolanju se je vrnil med svoje ljudstvo. Bil je goreč duhovnik, ki si je prizadeval, da bi dvignil kulturno raven svojega naroda. Za vsak podvig pa je potrebna kultura, izobrazba. Večina njegovih sorojakov pa je bila še nepismena. Začel je torej, kot nekdanj Trubar, pri abecedniku. Pouk, šola, knjiga, lepa in uglajena beseda so bili Slomškov program. Če se bodo ljudje izobrazili, bodo ločili dobro od slabega, koristno od škodljivega, domače od tujega.

Pri svojem velikem programu se ni ustrašil osamljenosti. Že kot bogoslovec je zbiral okoli sebe prijatelje in jih navduševal za svoje načrte, se z njimi pripravljajal za svoje poslanstvo. Preveval ga je duh romantike: vsak narod ima svojo zgodovino, svoje poslanstvo. Torej ga imajo tudi Slovenci. Ko je šel na delo kot duhovnik, je bil vsestranski. Ne le pridigar in dušni pastir, temveč razsvetljalca, luč v temi.

Knjiga, tisk, časopis, šola, uglajen in čist jezik, to bo dvignilo Slovence.

Drobtinice, Dušna paša, Blaže in Nežica v nedeljski šoli. Mohorjeva družba, na stotine knjig, pesmi... to je bilo Slomškovo kulturno delo.

Toda Slovenci ne gledamo v Slomšku le kulturnega delavca in orača. Bil je velik kulturnik in narodni delavec, a predvsem je bil duhovnik. Ne le kaplan, župnik in opat, bil je škof. Bil je lavantinski, slovenski in svetniški škof. V vseh teh vzdevkih: lavantinski, slovenski in svetniški, je opravil toliko, da mu po vsej pravici pripada prvenstvo. Njegova slika bi morala viseti v sleherni hiši, uradu in šoli. Predvsem pa v naših srcih.

Na vsakih tisoč let eden. Pred tisoč leti sta sveta brata Ciril in Metod misijonarila med Panonskimi in Moravskimi Slovani in si pridobila neizpodbitnih zaslug. Po tisoč letih pa je zagorel novi ogenj, ki ga je zanetil Anton Martin Slomšek. Slomšek je pokazal in ocenil veliko delo slovanskih bratov za vero in kulturo. Dvignil je njuno češčenje, ustanovil apostolsko bratovščino svetega Cirila in Metoda, ki naj pospešuje in deluje za cerkveno edinstvo z vzhodnimi brati.

24. septembra 1862 je otrpnilo srce tega velikega slovanskega apostola.

Ob stoletnici velikega in svetniškega škofa se spominjamo njegovega dela, ustvaritev in zamisli.

Pred nami je začetek zasedanja vesoljnega cerkvenega zbora. Ta zbor bo prešel v zgodovino kot zbor, ki si je prizadeval za cerkveno edinstvo. To je za ono edinstvo, za katerega je delal in molil A. M. Slomšek že pred sto leti. Ko je sam obnemogel, je ideja cerkvenega edinstva ostala. Pospeševala jo je bratovščina svetega Cirila in Metoda, ki nenehno prosi, da bi bili vsi eno.

Slomška na oltar, Slomšku uradno cerkveno priznanje! To je želja in prošnja vseh Slovencev ob stoletnici njegove smrti. Lavantinski škofje, Slomškovi nasledniki so si veliko prizadevali

IN NAŠA ŠOLA?

Z neverjetno ljubeznijo in predanostjo je Slomšek ustvarjal slovensko šolo pred več kot sto leti. Danes se sprašujemo, ali je v naših šolnikih še toliko ljubezni do slovenske šole kot jo je imel Slomšek? Posebej še, ali so slovenski šolniki na Tržaškem in Goriškem prežeti s tako nesebično ljubeznijo do slovenske šole kot je bil Slomšek, ko jo je ustvarjal.

Odpirajo se šolska vrata. Naši otroci so že nekako težko pričakovali tega trenutka. Počitnice so nekaj lepega, a so le predolge. Rad bi se že srečali s svojimi sošolci, prijatelji, tudi z učitelji in profesorji. Mor da se bo polagoma, ko bo spraševanje, to navdušenje ohladilo, a šola ima le svoj čar in svojo lepoto.

Ne vem pa, ali se res vsi zavedamo, da moramo vse storiti, da bo naša šola kar najboljša. Neprijetno je to, a vendar moramo zapisati, da opažamo v zadnjih letih v mnogih primerih pri šolnikih vse preveč skrb za to, da bodo imek čim boljše mesto, pa čeprav se zelo pogosto zgodi, da za določeni predmet sploh sposobni niso, da bi ga poučevali. Drug na drugega se izgovarjajo, češ, če ta lahko, zakaj pa ne jaz. Ali pa, če jaz ne bom, bo pa ta... To velja posebno za slovenščino. Nekateri so prepričani, da lahko danes vsakdo uči slovenščino, če je le končal kak orientalski jezik ali pa če je v italijanščini naredil »izpit« iz slovenščine. Pouk materinega jezika so ponizali na naših višjih šolah na stopnjo »tujih« jezikov, in nihče se temu ne upre, ker da je preveč ljudi prizadetih. Tako so slovenščino potisnili med tuje jezike, ne toliko oblasti, kot kruhorborci. Dokler ne bo več avtokritike pri naših šolnikih samih, tako dolgo si ne moremo obetati dobrega pouka slovenščine, ki mora biti *najvažnejši predmet* na naših šolah, tako kot je italijanščina najvažnejša na italijanski šoli in angleščina na angleški.

Načenjamo vprašanje, kaj bo z našo šolo. Upravičeno. Vedno smo rotili starše in jih bomo tudi v bodoče: slovenske družine, pošiljajte otroke v slovensko šolo! Toda istočasno tudi dvigamo glas: *Dajte nam dobro šolo!* Ne moremo več pregrinjati vsega s plaščem, čas je, da govorimo jasneje, sicer bo prevelika škoda.

Nešteto napak naših šol poznamo, nešteto nedostatkov, govorimo o njih, toda, kdo se zgane, kdo kaj napravi? Kdo je sploh kompetent človek, ki bi moral budno spremljati pouk na naših šolah? Mislim predvsem na srednjih? Najvišji italijanski funkcionarji na šolskem področju se zanimajo le do neke mere. Vsi drugi, ki sicer odločajo ali soodločajo o namestitvah ali jih sicer oblasti pokličejo v kakem primeru, ti so le »informatorji«, ne odločajo pa ne. Zato mi-

slimo, da moramo tudi za slovenske šole dobiti čim prej višje šolske funkcionarje, ki se bodo posvetili vsem vprašanjem naše šole, saj ne gre le za to, da šolo imamo, ampak, da imamo *dobro* šolo.

Ob stoletnici ustvarjavnca slovenske šole, škofa Martina Slomška, storimo vse, da ne bo naša šola danes slabša, kot je bila pred več kot sto leti.

Nataša Kalanova

NOVA KNJIŽICA

V zbirki »Knjižica« je izšel kratek življenjepisa velikega slovenskega škofa Antona Martina Slomška, čigar 100-letnico smrti se spominjamo 24. septembra. Kaj je bil Slomšek Slovincem nam povedo kratke strani tega življenjepisa, ki ga je sestavil Franc Hrastelj. Slomšek je s slovenskim narodom tako tesno povezan, da prisegajo na njegov program Slovenci že nad 100 let.

za uradno vesoljno Slomškovo priznanje. Vse delo je sedaj iz vršeno.

Ob cerkvenem zboru bo sedanji lavantinski škof vse gradivo izročil rimskim cerkvenim oblastem, ki bodo začele s postopkom. Slomškova beseda našim staršem.

Leta 1834 je Slomšek govoril na binkoštno nedeljo Koroškim Slovincem v Blatogradu in med drugim povedal tudi tole...

»Slovenski starši, ki znajo slovensko, pa svojih otrok slovenskega jezika ne nauče, so nehvaležni hišniki, saj zapravljajo svojim otrokom drago domačo reč, slovenski jezik, ki so jim ga izročili njihovi dedje...

Materin jezik je najdražja dota, ki smo jo dobili od svojih staršev. Skrbno smo ga dolžni ohraniti, olepšati in svojim mlajšim zapustiti...

Kdor svoj materin jezik pozabi, malopridno zakoplje svoj talent...

Ne bodi vas sram, da ste Slovenci. To naj bo naša čast! žalost mojega srca je slaba navada Slovencev, da se svojega rodu in jezika sramujejo in slovensko govoriti nočejo.

Nikar tega, ljubite svoj narod, spoštujte svoj jezik...«

Nikar tega, ljubite svoj narod, spoštujte svoj jezik...«

Ali ne veljajo te besede tudi številnim našim staršem? To je tistim staršem, ki svojih otrok ne uče materinega jezika in jih ne pošiljajo v slovensko šolo.

DRS

Prisega zamejske mladine

Zborna deklamacija. Nastopajo fantje in dekleta v koroških, goriških in tržaških narodnih nošah.

I. Koroška: 1 fant, 2 dekle, 3 fant, 4 dekle.

II. Goriška: 1 fant, 2 dekle, 3 fant, 4 dekle.

III. Tržaška: 1 fant, 2 dekle, 3 fant, 4 dekle.

PRVI DEL

I. 1: Koroška nas je rodila:

2: Rož,

3: Podjuna

4: in Zila.

VSI I: Koroška nas je rodila.

II. 1: Naš dom je Goriška:

2: Soča pod gradom,

3: pokrajina briška

4: in vasi pod Čedadom.

VSI II: Naš dom je Goriška.

III. 1: Mi smo s Tržaškega:

2: Iz Devina in obmorskega pasa,

3: iz Repentabra in Brega

4: in kamnitega Krasa.

VSI III: Mi smo s Tržaškega.

I. 1: V nas sije spomin na lastno državo.

2: Imeli smo kralje,

3: stoličili kneze

4: in čuvali narodno pravo.

VSI I: V nas sije spomin na lastno državo.

II. 1: V nas je zavrela puntarska kri
tolminskih tlačanov.

2: Razžaljena kri še kipi

3: in hrepeni

4: po dopolnjenju.

VSI II: V nas je zavrela puntarska kri.

III. 1: Mi smo potomci jadranskih mornarjev,
zvestih čuvarjev dednih navad.

2: Naš rod je še mlad,

3: pogumen in čvrst.

4: Ščutil bo morje, brežino in Trst.

VSI III. Mi smo potomci jadranskih mornarjev,
zvestih čuvarjev dednih navad.

DRUGI DEL

I. 1: Bratje, ena je naša beseda,

eno je naše gorje

tisoč in štiri sto let.

VSI: Ena je naša beseda,

eno je naše gorje

tisoč in štiri sto let.

II. 1: Bratje, v krog se strnimo,

roke sklenimo

za tisoč in štiri sto let.

VSI: V krog se strnimo,

roke sklenimo

za tisoč in štiri sto let.

III. 1: Bratje, ni je moči,

ki bi razdrla naše vezi,

ne na zemlji ne v večnosti.

VSI: Ni je moči,

ki bi razdrla naše vezi,

ne na zemlji ne v večnosti.

I, II, III 1: Pri Bogu in našem rodu prisegamo.

VSI: Prisegamo:

Za vero pradedov,

za dom in materino besedo

se bomo mi,

slovenska zamejska mladina,

borili v družni ljubezni

do konca dni.

STANKO JANEŽIČ

Srečanje z udeleženci mladinskega festivala v Helsinkih

Osmi svetovni mladinski festival v Helsinkih je zaradi posebnih okoliščin in vzdušja, v katerem se je vršil, izzval celo vrsto polemičnih razprav in komentarjev. Da je tako polemično odjeknil, je povsem razumljivo, saj je šlo v prvi vrsti za kongres mladih ljudi, za katere se neizprosno potegujeta oba svetovna tabora. In ta boj za mladino se je prav med helsinškim festivalom in po njem tako izrazilo razvnel kot še na nobenem tovrstnem mladinskem srečanju, ki ga prirejajo komunistične in njim sorodne ostale levičarske organizacije. K temu je v precejšnji meri pripomoglo dejstvo, da so organizatorji festivala (komunistične mladinske organizacije) hoteli dati povdarek prav problemom mladih ljudi iz neopredeljenih držav Afrike, Azije in Južne Amerike. V ta namen so privabili na ta kongres številne delegacije iz prekomorskih dežel, katerim so organizatorji posvetili največjo skrb in pozornost. Sploh lahko rečemo, da so temnopolta mladinska predstavništva in posamezniki imeli vodilno vlogo na festivalu. Na vse načine so se jim posvečali in jim na vse mogoče načine šli na roko. Predolgo bi bilo naštevati kakšnih načinov so se posluževali. Dejstvo je, da je festival z vsemi anti-festivali potekal in se zaključil v znamenju pravcotege lova na te mlade afriške študente. V teh prizadevanjih, ki skoro niso poznala mej in sredstev, so se neusmiljeno kosali tako organizatorji festivala kot organizatorji antifestivalov.

Neizprosni boj za mladino

Kot rečeno je ves festival potekal v znamenju boja za pridobivanje mladine iz novih afriških in azijskih držav. Boj, ki se ni končal z uradnim zaključkom festivala, ampak se je nadaljeval po njem in se morda še bolj intenzivno nadaljuje po drugih poteh in z drugačnimi sredstvi.

V Franciji sem imel priliko srečati se z večjo skupino študentov iz črne Afrike, ki so se vračali s festivala v Helsinkih. Po zaključku festivala je bil pravi naskok na afriške udeležence. Vse mogoče organizacije so planile nanje in jih začele obsipavati z vabili za sem in tja.

Tako jih je povabila tudi organizacija »Free Europe« v Strasbourg, kjer se je pravkar zaključeval poletni tečaj o političnih, ekonomskih in socialnih problemih Vzhodne in Zapadne Evrope ter novih držav v razvoju.

Na vprašanje, zakaj so se odločili za vabilo »Free Europe«, so odgovorili, da jih je mikalo potovanje v Pariz in Bruselj, ki je bilo v vabilu na sporedu.

V začetku so bili nekoliko nezaupljivi do naših vprašanj, toda polagoma je prevladalo vzdušje koledialnosti. In ko so videli, da nimamo vseh udele-

žencev helsinškega festivala za komuniste in da razumemo kakšni razlogi so jih vodili na festival, so postali bolj zaupni. — Predvsem so povdarili, da kot Afričani odklanjajo komunizem, toda vabilo na festival je za večino izmed njih predstavljalo edinstveno priliko, da si ogledajo Evropo. In kar je še bolj edinstveno, mnogi mladinci in študentje iz raznih afriških držav so se videli in spoznali šele v Helsinkih, kar je bilo za nje pravo doživetje in odkritje. To je bil glavni razlog, da so se odločili za udeležbo na festivalu. V splošnem je bil vtis, da je med vsemi Afričani morda le majhen odstotek bil levičarsko usmerjen! Po večini je šlo za mlade, neopredeljene in radovedne študente in intelektualce, ki so si želeli v svet.

Precej razoračani pa so bili nad potekom del in razprav na festivalu, ki po samem njihovem mnenju, niso potekala demokratično kot so si predstavljali. Zlasti jih je presenetilo čudno početje Albanca, ki je vodil diskusijo na svobodni tribuni. Vsakemu, ki se je oglašil k besedi iz vprašanjem, ki mu ni prijalo, mu je kratkomalo odvzel besedo. Na drugi strani so poskrbeli, da je vladalo tako vzdušje, da ni nihče upal vztrajati na vprašanju.

Izpovedi udeležencev

Nek študent iz Senegala, ki ga je tako ponižanje doletelo, ko je postavil vprašanje o sovjetskih atomskih poskusih, je užaljen zapustil dvorano in vsi ostali študentje iz njegove skupine niso šli več na tovrstne »svobodne« tribune.

Isti študent je povedal, da so afriški udeleženci ogorčeno občutili strogo nadzorovanje nad uradnimi stiki med posameznimi delegacijami. Mladi Afričani so prišli v Helsinke predvsem v upanju, da se bodo na festivalu lahko srečali in spoznali s komerkoli. Toda organizatorji so skrbno pazili, da afriške delegacije niso prišle v stik z zahodnimi. Venomer so jih silili na sestanke z delegacijami iz vzhodnih držav. Ko je isti študent, vodja senegalske delegacije, zaprosil za uradno srečanje s severno-ameriško ter s kitajsko delegacijo, so mu zabra nili, češ, da tovrstni stiki niso bili predvideni.

In končno še mnenje predstavnice afriškega ženskega sveta, študentke iz Toga, ki jo je poslala njena vlada na festival kot opazovavko: »Z velikim zanimanjem in pričakovanjem sem se jaz in mnogo drugih mojih afriških kolegic odpravile na festival v Helsinkih. Obljubljali so nam, da bodo obravnavali aktualne probleme ženskega sveta v Afriki. Toda namesto naših ženskih problemov so nam govorili o imperializmu, neokolonializmu itd., kar nas ženske ni prav nič zanimalo. Edino zadoščenje, ki nam ga je dal festival je to, da smo lahko nastopile na folklornem večeru, ki je lepo uspel.«

To je nekaj bežnih vtisov, ki so jih mladi Afričani odnesli s festivala in nam jih nekoliko boječe, potem bolj zaupljivo posredovali. Veliko je bilo njihovo pričakovanje, večje kot zadoščenje, ki so ga dobili. Tudi za nje je bil helsinški festival koristna izkušnja, kako je treba iti na take in podobne kongrese dobro organiziran in pripravljen. Drugače je bolje ne iti, sicer doživiš ponižanja kot so jih nekateri izmed njih doživeli v Helsinkih.

Seveda bi želeli, da bi mladim afriškim intelektualcem nudili zdravo demokratično alternativo do podobnih komunističnih festivalov.

15.

tabor na Repentabru = nov mejnik v prosvetnem delu tržaških Slovencev

Nedelja, 22. julija se je prebudila brez vsakega oblačka na nebu. V zraku je bilo naravnost razpoloženje za izlete. Toda tokrat so se mnogi Tržačani odločili, da bodo pohiteli na Repentabor, kamor jih je vabila Slovenska prosveta.

Repentaborski zvon je vabil k večernicam in res se je zgrnila množica ljudi pred oltar repentaborske Matere božje. Ljudsko petje je odmevalo in v litanijah so taborjani prosili Marijo varstva zase in za svoj rod.

Po cerkveni pobožnosti pa se je začel polniti trg pred cerkvijo. Kmalu smo opazili mlade ko-

roške študente, prihajali so Goričani in ljudje z vseh delov Tržaškega. Prihitali so Števerjanci s posebnim avtobusom. Vrnili so obisk, saj s Tržaškega tako radi gredo naši igralci v Števerjan igrat. Bili so predstavniki oblasti, mnogi izvoljeni občinski svetovavci, predstavniki Slovenske katoliške skupnosti in Demokratske zveze iz Trsta in še mnogi drugi.

Pred tisočglavo množico je stopil letošnji slovenski maturant v Trstu, **Franko Žerjav**, ki vodi rojansko mladinsko igravsko skupino, in je nago-voril in pozdravil takole:

Slovenke in Slovenci!

Začenjamo petnajsti poletni tabor Slovenske prosvete.

Tabor na tem čudovitem koščku naše zemlje, na kateri brinje dehti in lipa — naša slovenska lipa — sipa cvetje na nas.

Na eni strani se nan: na obzorju smeje sinje modro morje.

Na drugi strani nas pozdravljajo visoki vrhovi gora, še vedno pokriti z belim snegom.

In tu sredi borov goré rdeči grmiči rož:

beli snežni vrhovi —

modro sinje nebo —

rdeči cvetovi med bori.

To so naše barve: bela, modra, rdeča.

Naše narodne barve nas ovijajo v svoj objem.

Opojéni smo in prevzeti od naše gmajne, od toplega morja in vetra z naših gora.

Očarani smo od lepote domovine.

Tu, na teh lepih tleh dvigamo srca k Bogu

in ga zahvaljujemo za ta čudoviti košček sveta.

Tu pôjemo našo pesem in občudujemo to čudovito melodijo.

Tu igramo in z občudovanjem in spoštovanjem izgovarjamo materino besedo. Srečni smo ob lepoti naše govorice.

Srečujemo se z brati po krvi s Koroške

in z brati po krvi z Goriške.

Pozdravljeni, bratje!

Prinašate nam dih po Vaši zemlji — po grozdju v Brdih in po njivah za koroškimi jezери.

Lepo je, ko smo vsi cno!

Naše srečanje izpričuje, da hočemo živeti.

Ce kdo razpušča slovenske organizacije,

hočemo mi danes glasno povedati:

Mi rajši ustanavljamo nove!

Slovenci in Slovenke! Poglobimo in razširimo svoje narodno in kulturno delo. Ustava države in njen demokratični ustroj nam daje to pravico.

In mi se te pravice poslužujemo.

Zato pozivamo vse rojake na Tržaškem k edinosti!

In edinost je v tem, da hočemo kot Slovenci živeti.

Živeti na tej zemlji, kamor nas je Bog postavil.

Naša pot bo lažja, če bomo edini in složni.

Slovenke in Slovenci!

Mladi rod kliče vsem: ne v zaton, ampak v življenje!

Ne v drugorodne organizacije, ampak v svoje — slovenske!

Geslo 15. tabora je: Hočemo živeti!

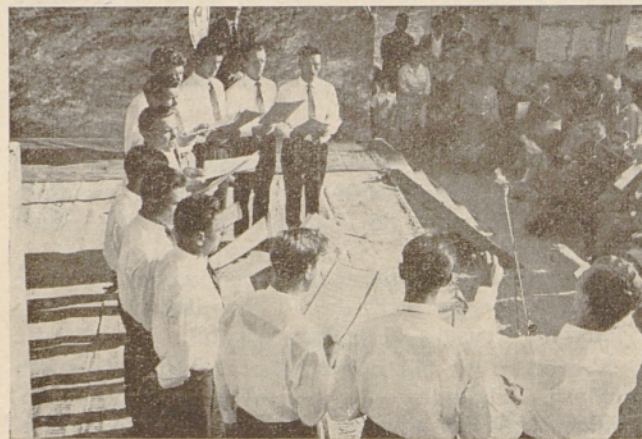
Narod hoče živeti in nihče ga ne sme potiskati v pogin.

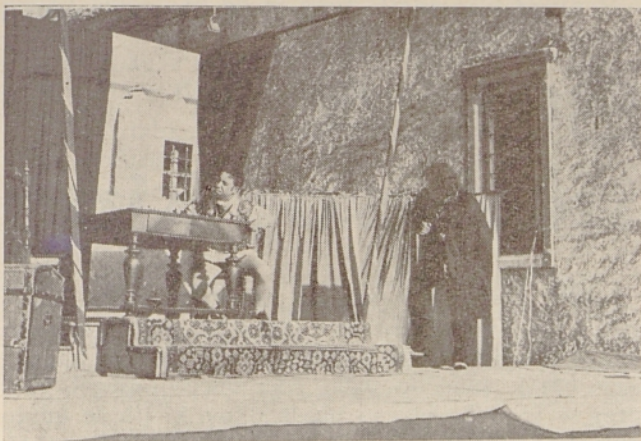
Dvignimo glave! Ponosno in samozavestno

gremo bodočnosti nasproti.

Ohraniti hočemo podobo zemlje, ki smo jo prejeli od svojih očetov.

Zato pa bodimo vsi edini:

Slovenci, pogumno stopajmo dalje, pogumno dalje, bodočnosti naproti! Kot Slovenci!

To je naš pozdrav vsem Vam, ki čutite slovensko. Bog Vas živi!

Za tem je pozdravil posebej Korošce. Na oder je prihitel v koroški narodni noši kvartet. Pesnik Miško Maček je pozdravil množico s pogumom mladega rodu, ki nosi v srcu ljubezen do materine besede in do domače grude. Mladi Korošci so zapeli koroške narodne pesmi in si seveda takoj osvojili vsa srca. Tržaško dekle jim je prineslo šopek rdečih nageljnov.

Potem je pozdravil tabor predstavnik Goričanov, akademik **Šturm**. Tudi njegov pozdrav je bil poln svežega upanja in močne vere v skupno prosvetno delo in v skupno moč, ki je ne bo mogel nihče streti.

Moški zbor iz **Jazbin** je nato zapel ubrano in toplo tri pesmi in navdušil občinstvo. Tudi njim so poklonili Tržačani šopek nageljnov.

Tabor pa je dobil neko širino in je stopnjeval navdušenje, ko je prinesel pozdrave Slovencev iz Kanade, g. **kaplan Zrnc**, za njim pa še **župnik Škrbe** pozdrave Slovencev, ki žive v Argentini. Množica je oba govornika z navdušenjem pozdravljala.

Franko Žerjav je nato napovedal predstavo **Devinskega sholarja**. Dejal je: »Srečni smo, da lahko pisatelj **Alojza Rebulu**, ki je to delo napisal, pozdravimo v naši sredi...« Občinstvo ga je toplo pozdravilo, dekle pa mu je izročilo šopek rdečih nageljnov.

Pričela se je predstava. Nastopalo je preko 20 igravcev. Delo je dramaturgizirala **Zora Tavčarjeva** za radio in seveda takrat ni mislila na uprizoritev na odru. Vendar moramo reči, da je bila vsa predstava zelo napeta, da je tekla v stopnjevanem ritmu in da je ljudem izredno ugajala. To je pač košček naše preteklosti, to je Devin in njegovo slovensko zaledje. Seveda so nekatere stvari tehnično zelo zahtevne in jih je moral režiser opustiti (režiral je prof. Jože Peterlin), vendar nam je pripravil Slovenski oder tudi s to predstavo nekaj nepozabnih trenutkov. Tehnično je zaključni akord bobnov, ki naznanjajo Gomerjevo smrt, malce zbledel, bobni bi morali biti močnejši, da bi bil zaključek pretresljivejši. To je pač tehnična pomanjkljivost predstave na prostem.

Nastopali so: vlogo grofa je odigral mojstrsko Gregor Pertot, hamletovsko razmišljajočega Gomerja je oblikoval Edi Košuta z lepim poudarkom

Hugon je bil Jože Pirjevec, ki je stopnjeval zelo posrečeno prizore. Pretresljivo usodo tlačanke je močno in dramatično zaigrala Marinka Theuerschuh, nežno Vodanko je odigrala s tankim posluhom in prefinjenim okusom Mirka Lavrenčičeva, koroško plemkinjo pa temperamentno Marija Oficija. Izredno živo karakterno podobo grajskega vratarja je ustvaril Ladi Vodopivec, Marijan Bajc pa tra Xigarda, Igor Jogan grajskega sla, Sergej Kocjančič pa grofa Majnarda. Vsako leto oblikuje drugačno, novo podobo Jurij Slama; njegov letošnji Tribelij je bil presenetljiva postava ljubečega in dobrega starčka, ki je v določenih trenutkih privabil solze v oči. Ribiča je igral Edi Žerjav, viteza Andrej Beličič in Franko Žerjav, malega Gomerja je pogumno in prisrčno zaigral Jožek Peterlin, vojščaka Jurija Juju Vodopivec; dober je bil zdravnik Janka Bana. Razen tega jih je nastopilo še nekaj. Glasbeno je slike povezal Marij Maver. Sceno je zamislil Jože Pirjevec in so jo izdelali fantje sami pod vodstvom Ladija Vodopivca.

V ves tabor je bilo vložena lep košček dela in prizadevanja naših prosvetnih delavcev. Z vsem občudovanjem jim izrekamo priznanje. Želimo, da bi vsi tabori rasli tako kot se je letošnji povzpел nad ostale prireditve in da bi zajel še vse tiste, ki jih še ni bilo tisto nedeljo na Repentabru. Vsa prosvetna društva pa naj bi na teh taborih sodelovala, vsa z vse Tržaške in seveda naj bodo vedno naši gostje dragi Korošci in Goričani.

FRANC MLJAC

PRAVNI KOTIČEK

Kako napravimo testament?

Zadnjič smo povedali, kaj je to oporoka in kako prav je, da jo napravimo. Rekli smo, da ni treba čakati na zadnjo uro, da bi jo delali takrat, ko bomo morali misliti na kaj drugega, če bomo sploh še mogli kaj misliti. Rekli smo, da jo naredimo rajši v miru in pravočasno. Danes nekaj navodil, kako napravimo testament.

Zadnjič smo v Pravnem kotičku povedali nekaj splošnega o testamentu. Danes si oglejmo, kako naredimo testament.

Oporoka ali testament je slovesno dejanje. Zaradi tega zakon oporočnikove zadnje volje sploh ne priznava in ji ne predpisuje pravnega učinka, če je ni dotični izrazil v obliki, ki jo zakon predpisuje. Zakon določa več oblik, a vse morajo biti *pismene*.

Nekateri starejši ljudje si še zdaj niso na jasnem o ustni oporoki. Nič koliko primerov ustne oporoke še danes razburja duhove in povzroča jezo v srcih. To pa zato, ker je stara avstrijska postava dovoljevala ustno oporoko.

A zapomnimo si, da je po italijanskem zakoniku *ustna oporoka neveljavna*, pa čeprav jo izrečemo pred petimi pričami!

Italijanski zakonik določa dve redni oporočni obliki, in sicer:

a) lastnoročno; b) notarsko oporoko.

Notarska oporoka pa je lahko javna ali tajna. Poleg tega priznava postava še tretjo obliko testa-
menta, ki jo pa dovoli v izrednih razmerah, n. pr. v času kuge, vojske itd. Imamo torej lahko lastnoročno, javno, tajno in izredno oporoko.

Najprej si nekoliko oglejmo lastnoročno oporoko.

LASTNOROČNA OPOROKA

To je najpreprostejša oblika. Zanja je važno to, da nič ne stane. Zakon zahteva le tri stvari:

1. oporočnik mora lastnoročno oporoko sam v celoti napisati;
2. oporočnik mora napisati na testamentu dan, mesec in leto;
3. oporočnik mora oporoko podpisati.

Za te vrste testamenta ni treba drugih pripomočkov in dodatkov.

Lastnoročni testament lahko napravi torej le oseba, ki zna pisati in brati.

Zakon nikjer ne določa, v kakšnem jeziku je treba testament napisati. Zato se oporočnik lahko poslužuje jezika, v katerem se najlaže izraža. Ni treba posebej poudarjati, da bo torej Slovenec napisal testament v svojem jeziku.

Oporoko lahko napišemo s svinčnikom ali s peresom. Tudi snov, na kateri je oporoka napisana, ni predpisana; zato napišemo testament lahko na nekolkovanem papirju, na lesu ali pa celo na kamnu. Važno je le, da je oporoka vsa napisana lastnoročno (torej ne s pisalnim strojem) in da je napisana z navadnimi črkami (ne s stenografijo ali kakšno tajno pisavo).

Testament lahko napišemo na več polah papirja, čeprav niso povezane med seboj; zadostuje, da je med njimi vsebinska enotnost.

Lastnoročna oporoka je lahko zelo kratka, lahko pa tudi zelo dolga: to je odvisno od posameznika in njegove poslednje volje. Zaradi večje jasnosti naj napišemo vzorec lastnoročne oporoke:

ŠOLA
išče svoj kino

Kdor hoče malo poznati didaktični kino in njegov vpliv, ki ga nedvomno izvaja na mladega človeka, ne more mimo teoretičnih problemov, če naj poišče, kaj je kino do sedaj pozitivnega dosegel. Najprej se je treba otresti predsodkov, ki jih še imajo mnogi vzgojitelji, češ: ali je res potrebno in zakaj, da se kinu odprejo šolska vrata? Ali ni v tem neka nevarnost? Na to bomo takoj odgovorili, in sicer s temi besedami: »Dolžnost vsakega vzgojitelja je, da poišče primerna sredstva, ki najbolj ustrezajo psihološki dovzetnosti učencev.« Ti pa hočejo zdaj predvsem videti, imeti hočejo nekaj konkretnega, ne pa samo abstraktnih besed, ki jim nudijo teorijo, nikakor pa ne prakse. Izkušnja je pokazala, da je kino najboljše sredstvo za učence srednjih zmoglosti. S tem nočemo seveda trditi, da je treba opustiti stara vzgojna sredstva, stari način učenja, kajti beseda je še vedno najboljši posredovalec idej in z njo najlaže izražamo svoje misli. Le na to hočemo opozoriti, da se danes vzgojni smoter laže in hitreje doseže z uporabo didaktičnega kina, kajti ta najbolj ustreza psiho-fizičnim dispozicijam učencev. Na ta način postane podoba pot za idejo.

Če so v preteklosti vzgojitelji gledali na kino s precejšnjim skepticizmom, je bil razlog v tem, ker so mislili, in to v dobri veri, da bi se znižala stopnja kulture, ako bi odprli pot kinu. Ta zmota v mišljenju je imela svoj izvor prav v tem, da niso razumeli kina v njegovem bistvu: da je to le jezik, še več, da je to najbolj vabljiv in lahek jezik za spoznavanje kulture. Torej kino ni ovira za kulturo, temveč pomožno sredstvo, toliko koristnejše, ker ne ovira, da se kultura loči od življenja, ampak jo vnes vanj.

Ko smo se enkrat otresli vseh predsodkov, je treba najprej analizirati vrste filmov, ki so koristni za šolo; ti filmi so različni po naravi in po svojih funkcijah: imamo kratkometražne znanstvene filme, poučne in vzgojne ter dolgometražne filme, ki nudijo zgolj predstavo. Znanstveni film ima nalogo pokazati neko dejanje ali pojav v njegovem celotnem razvoju ali v eni sami fazi. Zato mora trajati, kolikor traja dejanje v resnici in ni treba, da se drži kinematografskih pravil (razsvetljave, montaže, zvoka, glasbe). Kot primer naj navedemo kirurški film, ki prikazuje določeno operacijo.

Popolnoma različne narave je didaktični film; ta se poslužuje podob in zvokov z namenom, da nekaj nauči. Nudi torej prikazovanje nečesa in to jasno in nazorno. Iz tega lahko sklepamo, da je znanstveni film včasih tudi didaktičen, toda ni nujno, da je vedno. V tem je tudi razlika med didaktičnim filmom in umetnostjo, kajti slednja si nikoli ne postavi vzgojnega smotra. Njen smoter je v tem, da ove-

koveči lepoto, to pa ni nauk. Italijanski kritik Mura pravi: »Umetnina ni nikdar didaktična. Lahko postane taka v rokah tistega, ki opravlja didaktično delo. Toda v tistem trenutku neha biti umetnina.«

Včasih lahko služi kot pripomoček didaktičnemu filmu »kulturni film« v širokem pomenu, ki prikazuje n. pr. dežele, običaje, narode, navade ali pa film »poklicne orientacije«, ki predstavlja za vzgojitelja dragoceno sredstvo, da laže spoznajo težnje in nagibe svojih učencev. Mnogi dokumentarni filmi o umetnosti, o znanosti, o delu lahko razširijo obzorja in tako bolje pripravijo mlade ljudi na življenje. Šola naredi mnogo s tem, da omogoča obiske v mestih, v muzejih, v tovarnah. Kot dopolnilo temu njenemu trudu pa pride kino, ki na lahek, vsakomur razumljiv jezik lahko doseže pri mladih gledavcih nepredvidene uspehe.

Največjo nalogo za šolo pa ima »vzgojni film«. Ta film nima samo tega namenā, da uči, temveč predvsem da duševno oblikuje učence. Iz zgodovine in iz današnje civilizacije, iz primerov državljskih in krščanskih vrlin lahko kino črpa tiste lemente, ki pripomorejo oblikovati značaje in zbuditi v mladih ljudeh navdušenje za resnične življenjske vrednote. Nazadnje ne smemo pozabiti na tiste filme, ki nimajo drugega smotra razen tega, da nudijo zgolj predstavo. Mislimo, da ne pretiravamo, če rečemo, da je včasih potrebno predvajati po šolah tudi te filme.

V nasprotju z znanstvenim filmom bi moral biti didaktični, ne da bi hotel biti umetnost, ustvarjen z vsemi tistimi izraznimi sredstvi, ki so lastni kinu, zlasti z učinkovitostjo podob in močjo ritma. Tudi če nihče danes več ne dvomi, da je bil lahko tudi nemi film umetniški, vendar si sploh ne moremo zamisliti filma, ki ga ne bi spremljali zvoki in glasba. In prav isto velja za didaktični film. Ako ni nujno, da je didaktični film istočasno tudi umetniški, vendar je z druge strani potrebno, da ima vse rekvizite pravega filma, da ni dolgočasen. Zato se bo lahko posluževali vseh tehnično-estetskih pripomočkov (barv, glasbe), ki služijo temu namenu. Med temi pripomočki ne sme manjkati dobro pripravljen scenarij, ki pa ne sme motiti resničnosti dejanja. Tej značilnosti mora didaktični film dodati drugo, ki ni manj važna: da se zna prilagoditi šoli ali razredu, kateremu je namenjen, zlasti pa snovi, ki jo namerava razvijati, tako da postane res vzgojni pripomoček.

V nekaterih primerih je psihološko uspešnejše, da učenci prej vidijo podobe in šele nato sledi teoretična razlaga snovi (ideja se rodi iz podobe); v drugih je bolje, da predvajanje sledi razlagi. Ako ne bo znal didaktični film doseči teh dveh bistvenih značilnosti pravega kinematografskega sloga, bo opravil svoje poslanstvo le površno. Če končna naloga šole ni samo izobraževati, ampak predvsem vzgajati in oblikovati značaje, je potrebno, da je didaktični film vedno tudi vzgojni. Ti dve definiciji se namreč včasih ne skladata: odličen didaktični film je včasih narejen z zmotnimi, torej nevzgojnimi ideološkimi nameni. Želeti je, da uporablja vsaka šola primerno to pomožno sredstvo kot dopolnilo za kulturno in poklicno oblikovanje svojih učencev. Le tako bo zvesto opravila svoje poslanstvo.

MOJA POSLEDNJA VOLJA

1. Za svojega dediča imenujem svojega sina Petra.
2. Hčerki Mariji zapuščam 500.000 lir ter zgornji pašten v Mačkovnih.
3. Slovenski katoliški prosveti (Slovenski prosveti) za njeno prosvetno delo 100.000 lir.

(Zgonik) dne 1. maja 1962.

Matjaž Sever

V upanju da je zadeva o lastnoročni oporoki našim bravcem kolikor toliko jasna, preidemo zdaj k javni oporoki.

JAVNA OPOROKA

Javna oporoka je izjava zapustnikove poslednje volje pred notarjem in dvema pričama. Bistvene določbe za to vrsto testamenta so te:

1. da zapustnik razodene svojo voljo pred notarjem in dvema pričama;
2. da notar zapiše izpovedano poslednjo voljo;
3. da notar prebere testament zapustniku v navzočnosti prič;
4. zapustnik mora javno oporoko podpisati, ali pa izjaviti, da se ne zna ali da se ne more podpisati. Listino podpišejo tudi notar in prič. Nepismeni ljudje se bodo seveda posluževali te vrste testamenta.

TAJNA OPOROKA

Tretja oporočna oblika je tajna oporoka. Tu oporočnik ne izpove nikomur svoje poslednje volje, temveč izroči že napisan testament notarju v navzočnosti dveh prič. Notar zapečateni oporoko shrani pri sebi.

Kdo lahko napiše take vrste testamenta?

Oporočnik osebno ali pa na njegov ukaz kaka druga oseba. Če jo je napisal oporočnik, jo mora na koncu podpisati; če jo je pa napisala tretja oseba, se mora zapustnik podpisati na vsako polo papirja in se na koncu še podpisati.

Iz tega jasno sledi, da ne sme te oblike testamenta napraviti nekdo, ki se ne zna podpisati, oz. ne zna ne pisati ne brati.

IZREDNE OBLIKE OPOROKE

Ostane še izredna oblika testamenta. O tej govorimo tedaj, ko ne zahteva postava da se mora oporoka sestaviti v obliki, ki jo zakon predpisuje za redni testament. Včasih nas zadenejo kakšne izredne nesreče ali nevarne bolezni. Ker nastane v teh razmerah navadno velika zmešnjava, zakon dovoljuje izredno oporoko, tako da lahko vsak na najbolj enostaven način izpolni svojo poslednjo voljo. Poznamo tri vrste izredne oporoke:

1. Oporoko, ki jo napravimo ob kaki nalezljivi bolezni (n. pr. kuga).

V tem primeru je možno razodeti svojo poslednjo voljo tudi duhovniku ali županu ali kakemu notarju, ki jo napiše pred dvema pričama.

A take vrste testament izgubi veljavo po treh mesecih, ko je nalezljiva bolezen prenehala.

2. Testament na morju.

Oporoko izročimo poveljniku ladje. Tudi ta testament zapade po treh mesecih bivanja na kopnem.

3. Vojaki in druge osebe, ki so v vojski, lahko napravijo v primeru vojne oporoko pri kakšnem častniku ali pri vojaškem kaplanu ali pa pri častniku Rdečega Križa in sicer v navzočnosti dveh prič.

Tudi ta oporoka izgubi veljavo po preteku treh mesecev, odkar je oporočnik prišel v kraj, kjer lahko napravi redno oporoko.

To je v glavnem vse, kar bi moral vsakdo vedeti o testamentu. Kot vidite, ni nič tako težkega in zapletenega, da bi ne bilo mogoče na dostojen in miren način izraziti svoje poslednje volje in tako preprečiti nešteto preprirov in zmed.

V čistem zraku - v soncu - na gorah

Letošnji tabor slovenskih tržaških skavtov

Kakor vsako leto, smo se tudi letos bratje skavti odpravili na taborjenje. Taborili smo na Koroškem, v Ziljski dolini.

Ko smo 16. julija odpotovali, je lahko vsakdo videl živi ogenj vesejja in sreče v naših očeh. Hiteli smo v prosto naravo, kjer smo preživeli nekaj dni odmaknjeni od kriččega sveta.

Nasproti našega taborišča je stoloval Ojsternik, drugoval mu je Poludnik, pod nami se je pa zrcalilo Prešeško jezero, biser Ziljske doline. Nad vsemi je kraljeval mogočni Dobrač — očak, ki spremlja zgodbo in pesem, vrisk in jok slovenskega naroda.

Postavili smo šotore že prvi večer, tako, da smo si drugi dan lahko porazdelili delo. Najprej smo postavili oltar, od koder smo iz rok duhovnih vodij prejeli Jezusa. Oltar je bil zgrajen v moderni tehniki, kakor tudi vhod in jambor, ki je bil visok 22 metrov. Pri postavljanju oltarja in vhoda so imeli levji delež bratje 6. čete; pri jamboru pa skavtje 7. čete. Oltar, kakor tudi jambor, sta bila postavljena na robu tabora, tako, da sta bila vidna od vseh strani.

Lepo je bilo, ko smo bratje skavti pri sveti maši pristopali k oltarju in prejeli Jezusa. Veseli smo bili, da je med nami On, ki nam je dal to lepo in brezskrbno mladost, polno bojev, a vseeno prežeto z ideali.

Dnevni red v taboru ni v nobenem pogledu podoben ti stemu, ki prevladuje po kolonijah. Ko smo zjutraj vstali, je bila naša prva misel On. Pozdravili smo ga s tisto lepo molitvijo, ki je last samo nas, skavtov: »Gospod Jezus daj...«

Potem se je pričela sv. maša, za tem zajtrk in nato smo odšli vsak po svojem poslu. Vsak dan smo pred sv. mašo dvignili zastavo. Od daleč je lahko vsakdo razločil, da so plapolale na jamboru tri zastave: avstrijska, (taborili smo pač v Avstriji), tržaška in organizacijska.

Do kosila so bili bratje skavti povečini zaposleni s pripravljanjem na izpite, novinci pa na obljubo. Opoldne

smo imeli kosilo, ki so nam ga pripravili dežurni. (Vsakdo je prišel vsaj enkrat na vrsto).

Popoldne smo šli navadno na kopanje. Okrog sedmih je bila večerja in nato smo pripravili taborni ogenj. Med pesmijo in veselimi prizori smo pregledali dan, ki je umiral, se Bogu zanj zahvalili in si že določili program za naslednji dan.

Dnevi so tekli in kmalu smo stali pri zadnjem tabornem ognju.

Naj še omenim, da so bratje skavti odhajali v skupinah po trije ali štirje na daljše izlete, imenovane Hyke (hajke), vsi skupaj pa na daljši izlet na Grossglockner.

Prišel je zadnji dan. Težko nam je bilo, ko smo zadnjič zapeli priljubljeno skavtsko pesem:

*»Gospod, med šotori smo zbrani,
pozdravljajoč, ko umira dan...«*

Slišali smo zadnjo duhovno misel.

Tako se je končal tudi letošnji tabor. Osemdeset nas je taborilo in drugo leto upamo, da nas bo še več.

Od doma smo šli z željo, da si pridobimo novih moči in poguma za nadaljne delo. Vrnili smo se polni navdušenja, poguma in idealov.

Prišel je tisti poslovilni trenutek, ko smo stali ob tabornem ognju in si peli pesem slovesa. Toda zažarele so nam oči in v prsih nam je bilo srce od sreče, ker:

*»A mi se bomo srečali,
se videli še kdaj;
nasvidenje prav vsi,
vi bratje, nasvidenje še kdaj!«*

Hrabri Orel RJS

Skavtinje so taborile

Delavnost, vztrajnost, dobra volja, veselje — to je slika skavtskega tabora. Skavtinje se ga udeležijo z namenom, da si osvežijo duha in okrepijo telo. Življenje na prostem, v neposrednem stiku z naravo, pusti v njihovih

srcih sledove nečesa velikega, lepega. Trobljenje na rog, dviganje in snemanje zastave, maša na prostem in sv obhajilo, ki ga prejemo skoro vsak dan ter taborni ogenj so doživetja, ki jih ne bomo mogle pozabiti. Tiste, ki so bile enkrat na taborjenju, se gotovo spet vrnejo. Poleg teh pa je še veliko novih. Pred štirimi leti se je prvega tabora udeležilo kakih petnajst skavtinj, letos nas je bilo štirideset. Starejše in mlajše, izkušene in začetnice, 12 mesta in okolice, vse smo si bile sestre.

Letos smo od 3. do 18. avgusta taborile v kraju Bork (Förolach) blizu prijaznega gorskega jezera, Prešeško jezero (Presegersee), v Ziljski dolini. Treba ti je bilo le stopiti na jambor in že si zagledal zeleno jezersko gladino, ki se je svetila v soncu. Na nasprotni strani pa so se dvigale strme planine.

Po zaslugi skavtov, ki so pred nami taborili, je bil tabor res odlično urejen. Naj omenim le, da je bil jambor visok dvaindvajset metrov in da se je v kuhinji lahko kuhalo ob vsakem vremenu, saj je bila tako postavljena, da nista mogla do nje ne dež ne veter.

Letošnji tabor je bil res nekaj posebnega: bil je naš prvi tabor v Avstriji, naredile smo tudi svoj prvi hajk. Razen tega smo imele priliko obiskati skoro vso slovensko Koroško in si ogledati njene lepote.

Poleg izleta po Koroški naj omenim še izlet v Garnit zerklan, to je soteska v bližini letoviščarskega kraja Smohor (S. Hermagor). Izlet na goro Poludnik pa nam je zaradi slabega vremena spodletel.

Tudi prve hajkarice so se dobro postavile. Ob petih zjutraj so vzele nahrbtnike s hrano, šotor in spalne vreče na ramena in so po prejetem blagoslovu odšle na pot. Bile so štiri, krepke, vesele in bolj spočite kot naslednjega dne zvečer, ko so se vrnile in imele šestdeset kilometrov poti za seboj. Toda kljub temu so sedle k tabornemu ognju in začele navdušeno pripovedovati svoje dogodivščine ostalim sestram in gostom, ki so prihajali vsak večer k tabornemu ognju.

Taborni ognji so bili letos zelo zanimivi. Imeli so dva dela: resnega in zabavnega, ki so ga sestavljali razni nastopi, šaljive točke, petje. Prvi del pa je obsegal pregled dneva, navodila za naslednji dan ter duhovno misel. Prečastita gospoda asistenta sta nam govorila o skavtskem duhu ter o prijateljstvu z Bogom. Tako sta poskrbela, da smo se vrnile s tabora res boljše, prenovljene, prežete s skavtskim duhom.

PREVIDNI GAMS

*Priporočamo svojim čitateljem
in naročnikom trgovine, tvrdke
in podjetja, ki oglašajo*

v »MLADIKI«

B U F F E T

»Pri Jožkotu«

T R S T

Ulica Ghega 3 - Telefon 24-780

TRGOVINA JESTVIN

J. ŠKABAR

Opčine, narodna ul. 42 - Tel. 21-026

M. Ambrožič

ELEKTROINSTALACIJE

TRST - Viale Miramare 29 - Telefon 29-322

TRGOVINA

URDIH

JESTVIN

T R S T - Ulica F. Severo 105 - Telefon 55-618

Naočniki,
fotografski
material,
in optični
izdelki

VISTA

Trst, ul. Carducci 15 - Telef. 29 656

J. SILA

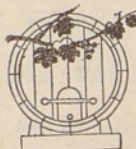
TVRDKA

UVOZ

IZVOZ

vsakovrstnega lesa za predelavo
in kurjavo ter jamskega lesa

TRST - Riva Grumula - Tel. 37-004

GOSTILNA

E. Sosič - Vremec

OPČINE - NARODNA 65

Resinovič

TRGOVINA
JESTVIN

Trg Sv. Frančiška 8
Telefon 36-809

Niste bozabili

Saj niste pozabili na NAS DOM sredi mesta, v ulici Donizetti št. 3, kaj ne? Zdaj ga predelujemo in urejemo. Naredili smo že dvorano, a tla še potrebujejo parketov na tistih mestih, kjer so bile vmesne stene. In pa prazna je ta dvorana! Le nekaj stolov stoji. Saj Vam ne bomo mogli nuditi stola, ko boste prišli k nam. In pa dolgâ imamo. Denar smo si izposodili, da smo lahko prepisali. In morali smo to narediti hitro, ker bi sicer kmalu kdo pregovoril lastnike, da nam ne bi hoteli več prodati.

Zavedni rojaki, pomagajte nam, da bomo prostore plačali in jih uredili, da bodo tako lahko služili svojemu namenu.

Posljete lahko po poštni nakaznici Mladike št. 11/7019 in napišite zadaj »NAS DOM«. Vsem, ki so nam že poslali, najlepša hvala!

Tretji seznam darovavcev: Gospa N. N. Opčine 5000, Minka 10.000, Martelanc Klara 5000, Felicita Vodopivec 2000, Tiskarski delavec 500, L. L. 8500, S. M. 1000, B. K. 4000, S. Valenčič 1000, Pet dijakov po 100, 13 dijakov po 150, visokošolec 800. Vsem lepa hvala!

TRST
Ulica S. Nicoló 1
Telefon 37-918

Ostrouška

OPČINE, Narodna 78 **Vremec R.**
Telefona 21-306

uvoz - izvoz drv za kurjavo
in premoga; cene ugodne!

ELEKROKOVINA

MALALAN E.

OPČINE - Narodna ulica 128 - Telefon 21-189

Najlepše cvetice dobite pri

• **IVANKI**

TRST - Ulica dell'Istria 19 - Telefon 95-019

KRIZANKA

1	2	3	4	5	6	7	8
9			10				11
12	13	14	15				
16					17		
18				19		20	21
22						23	
24							
25	26				27	28	
29							30
	31						32
33						34	

Vodoravno — 1. vodne rastline, 5. mitološki trojanski kralj, Parisov oče, 9. žen. ime, 10. slaščica značilne oblike, 12. vrsta hruške, 16. protivni veznik, 17. Mojzesov spremeljavec in namestnik na poti v Obljubljeno deželo, 18. pokrajina v Vietnamu, 19. osvobodjena, rešena, 22. mesto v Abrucih, 23. kem. oznaki za dušik in erbij, 24. zvezdoslovci, 26. zgornji konec cevi pri vodnjaku; strašilo v prosu, 29. zdravilna rastlina iz tropskih, 30. zač. imena in priimka pisatelja Cvetja v jeseni, 31. žival, v

katero je Zevs spremenil Inahovo hčer Io, 32. 101, 33. zabela, 34. strd. • Navpično — 1. prestolnica Kazakstana, 2. avtomobilski znački Luksemburga in Španije, 3. kem. oznaka za prvo galij, 4. veličastna pesnitev, 5. preokoceanski parnik, 6. ital. moško ime, 7. pošteno, po pravici, 8. slovit nemški pisatelj, Nobelov nagrajenec v letu 1929, 11. kitajski bog, 13. pomilostitev, 14. voditelj upornih sužnjev ob znani vstaji v Rimu leta 73 pr. Kr., 15. znamenit francoski lirik iz 19. stol. (Alphonse de), 20. ječe, 21. slaven grš. državnik med 5. in 6. stol. pr. Kr., 25. lidijski kralj, znan po svojem neizmernem bogastvu, 27. domače ime za mačko, 28. gorovje v severno-vzhodni Bengaliji.

STEVILNICA

Ključ:

19 20 13 17 11 6 21 21 3 6 12 — Znameniti francoski učejak, ki je razvozljal skrivnost hieroglifske pisave.

9 13 7 8 2 10 1 — Ptica roparica.

5 13 18 5 13 14 — Gorovje med Kaspijskim jezerom in Crnim morjem.

16 15 4 10 22 — Nadnaraven dogodek.

1 2 3 4 5 6 7 8 — 9 10 — 11 6 4 6 1 12 13 — 14 2 12 15, — 5 3 — 2 6 4 3 — 8 3 7 6 16 10 2 10 12 — 7 13 4. — 5 6 17 13 9 — 18 7 10 9 13 12 6 — 18 — 7 2 19 10, — 7 10 — 2 13 14 2 13 7 8 10 — 1 6 20 6 8 12 6, — 8 13 5 6 — 4 13 — 8 6 21 13 22 1 3 — 12 3 — 18 10 16 — 12 10 — 11 2 7 8 3 — 12 10 — 7 6 5 13.

Po pravilni rešitvi ključa boš v spodnjem delu uganke bral Cankarjev rek. (Besede teksta so ločene s črtico.)

ZA BISTRE GLAVE

Neki bogataš je svojim petim sinovom zapustil večje število diamantov. V oporoki je določil, naj dobi:

prvi sin 1 diamant in 1/5 ostalih,

drugi sin 3 diamante in 1/5 ostalih,

tretji sin 6 diamantov in 1/5 ostalih,

četrti sin 9 diamantov in 1/5 ostalih,

peti sin pa vse, kar jih bo še ostalo.

Koliko diamantov je torej dobil vsak izmed sinov?

RESITVE IZ 6. STEVILKE

ITALIJANSKA KRIZANKA — Vodoravno: 1. Segni, 2. Spa, 3. Pirc — ob, 4. psihoze, 5. akvarel, 6. droplja, 7. A(nton) A(škerc) — Lodi, 8. Minos, 9. Leon, 10. Inn, 11. Masiero, 12. okulten, 13. Nanking, 14. ali. Navpično: A. Sappada, limona, B. iskra, enaka, C. gorivo, monsun, D. Chaplin, Ilka, E. IS, orlon, metil, F. Pozejdon, Reni, G. Rabelais, gong.

STEBRIŠCE — 1. jaspis, 2. olajšati, 3. Doberdob, 4. drozg, 5. efori, 6. lord; 7. breskev, 8. Azov, 9. monoliten, 10. Nome, 11. pasteta, 12. Čedad: »Jabolko ne pade daleč od drevesa.«

BESEDNA UGANKA — Pes + Jan = Pesjan.

TEŽAK RACUN — $112 \times 6 = 672$

+ + —

456 : 4 = 114

568 — 10 = 558

(Nadaljevanje z 2. strani)

Vabimo ponovno vse rojake: ustvarimo slovensko družbo v našem mestu! Poskrbimo, da bodo prišli naši rojaki, tudi naši mladi rojaki, skupaj na prireditve in tudi zabave. Na lepe in dostojne zabave, ki nam bodo vsem za oddih in jih bomo imeli radi. Tako se bomo spoznavali med seboj.

In če bomo vsi na zakon mislili z vso skrbjo, tako kot se je zanimala gospodična Marija, bo več srečnih zakonskih zvez, srečnih!

O ČASOPISIH

Nekoč ste zapisali, da večina ljudi, ki prihaja iz Slovenije, kupuje v Trstu in jemlje s seboj domov italijanske revije, in sicer take, ki so moralno najmanj vredne. Ze nekaj časa se vozim z openskimi tramvajem in vidim, da to drži. Te časopise ne kupujejo samo fantje ali dekleta, ampak tudi starejši ljudje. Časopise, kjer je veliko slik in po možnosti čim večja golota. Tudi v openskih prodajalnah časopisov gre največ takih revij. Nisem pa še videl, da bi ti ljudje — Slovenci kupili kak slovenski časopis. To se mi je zdelo zelo čudno. Potem pa sem začel razgovore z njimi. Zdaj s tem, zdaj z drugim. Dobil sem tale vtis:

Če ljudje kupijo tu italijanski časopis, posebno ilustriran, nimajo na meji nikdar težave zaradi tega. Prav ta tisk tudi na meji dobro poznajo. Če pa bi kupili v Trstu slovensko revijo ali časopis, tako pravijo, bi jih na meji zasliševali, bi ta časopis obračali in ga gledali. Lahko bi pisal kaj proti komunizmu, in to bi bilo zelo obtežljivo. Kdo, pravijo, hočete, da tvega take šikanе?

Pa tudi to je res, da reklama te italijanske revije zelo ponuja. Čim bolj je slika moralno oporečna, tem bolj vidno jo bodo v prodajalnah izobesili. Slovenskih časopisov ali revij v izložbah in na vidnih mestih ni videti, tudi v prodajalnah slovenskih prodajavcev ne. Kdo hočete, na primer, da iz Slovenije ve, da izhaja kaka »Mladika« v Trstu? V Jugoslaviji se o tem ne piše, ko prideš v Trst v prodajalno, jo imajo kvečjemu nekje pod pultom. Človek, ki pride sem, ne bo spraševal, ali izhaja kaka slovenska revija ali časopis v Trstu, ker pač gleda, da bi kaj kupil in si pomagal.

Tako sliko sem dobil, ko sem govoril z ljudmi z onstran meje. Ali se Vam ne zdi, da postopanje oblasti tam ni posebno narodno koristno? Ali mislite, da se jim je treba res bati, da bo kaka »Mladika« zrevolucionirala ljudi in vrgla režim? Zakaj ji torej branijo pot čez mejo? Ali se ne bi morali zanimati tam za vsak utrip tukajšnjih Slovencev?

In ali se Vam ne zdi, da so taki prodajavci, ki skrivajo naš tisk pod pultom, pa pravijo, da so Slovenci malo čudni? Ali se Vam ne zdi, da bi bilo demokratično, če nič drugega, to, da bi tudi slovensko revijo in časopis razstavili na prodajni polici?

Gruden Milan

Vaša vprašanja so tako točno zastavljena, da ni potreben več naš odgovor. Vsakdo, ki je to Vaše pismo prebral, si ga bo lahko dal sam.

OPENSKI TRAMVAJ

Openski tramvaj je v zadnjih letih precej dvignil svoje tarife. Občina ga je prevzela z vsemi poviškimi. A nekaj pa vendar ne moremo občini odpustiti: da tudi ona zahteva, da dijaki, ki imajo sicer nek popust, plačujejo vozni listek tudi med počitnicami, čeprav se ne vozijo v šolo in jih po večini ni tu. To je velika nesocialnost podjetja. Če že od ostalih potnikov zahteva, da plačajo za vse dni v tednu, čeprav se vsaj ob nedeljah ne vozijo, naj že bo. Od dijaka zahtevati, da plačuje vozni listek tudi v počitnicah, to je tudi v času od 15. junija do 1. oktobra, ko ni več pouka, to je 3 mesece in pol, je vendar malo prehudo. Kako more občina zahtevati od dijaka kaj takega? Če je prejšnja družba imela taka določila, jih ne bi sme'a ohraniti občina.

Ali ne bi mogel kdo v tem oziru kaj storiti?

Daneu I.

Popolnoma se strinjamo z Vami. Mislimo, da moramo to stvar predložiti kar slovenskemu predstavniku v občinskem svetu, dr. Simčiču. Posebno, ko bo ponovno izvoljen, mora doseči na občini, da se ta zadeva za naše dijake ugodno reši.

ITALIJANSKO-AMERIŠKO ZDRUŽENJE

Nekajkrat sem že brala o italijansko-ameriškem združenju v našem mestu. Vendar mi ni stvar povsem jasna. Ali je to ameriški konzulat, ali nekdanja ameriška čitalnica, ali čisto nova ustanova in kakšne cilje zasleduje. Ker sem nekje brala, da je v izvršnem odboru tudi urednik Mladike, menda edini Slovenec v tem zboru, me stvar toliko bolj zanimava. Ali bi mi lahko nekaj povedali o tem?

Lupinc Dora

Italijansko-ameriško združenje v Trstu je organizacija, ki želi seznanjati in nuditi kar največ možnosti, da se seznanijo italijanski državljani Trsta z ameriško kulturo. In ker smo tudi Slovenci na Tržaškem italijanski državljani, je namenjeno to Združenje tudi nam.

In res je mnogo naših dijakov in visokošolcev stalnih obiskovavcev ameriške čitalnice, ki ima bogato knjižnico, veliko zalogo plošč z glasbo ameriških skladateljev, tečajje angleškega jezika na ploščah in druge ameriške kulturne zaklade. Tu so stalni učni tečajji angleščine, filmi, koncerti, predavanja in tako dalje. To združenje šteje že danes precij nad 4000 članov.

Ne moremo drugega kot našim čitateljem topla priporočiti, da se vpišejo v Združenje in da se okoristijo z vsem, kar res bogatega lahko dobe, saj smo se Slovenci vedno navduševali za Ameriko in imeli vedno v Ameriki prijaznega prijatelja.

Podrobna pojasnila pa lahko vsak dobi na sedežu, ul. Galatti 2.

Literarni pogovori

Danes ste opazili, da je dala Maja Pertotova zunanji podobi revije značaj tabora zamejske mladine. Na slovnici strani predstavljajo linorezi naše tri pokrajine: Koroško, Goriško in Tržaško ter mladino, ki se zbira s teh treh pokrajin.

Tudi literarne prispevke imamo z vseh treh pokrajin.

BORO KOSTANEK je eden treh vodilnih mladih književnikov s Koroške. Objavlja črtico Padanje. Kostanek je glavni urednik koroške revije mladih, »Mladje«. Zbirko njegovih novel in črtic je napovedala Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu. To bo prva Kostankova literarna knjiga. Seveda so v Mladju najtehtnejši in najbolj zastopani prav njegovi prispevki v prozi.

DARLE NIKO je drugi najbolj razgibani mladi koroški književnik. Njegove pesmi so oblikovno dovršene in miselno dozorele. Tržaški Slovenci ga poznamo po temperamentnem nastopu na lanskem poletnem taboru na Repentabru. Prinesel je bil pozdrave s Koroške. Darle Niko je tako kot Boro Kostanek slušatelj na slavistični fakulteti.

Tretji koroški literat je MISKO MAČEK, ki se je udeležil našega letošnjega repentabskega tabora. Miško obiskuje osmi razred Slovenske gimnazije v Celovcu, je torej najmlajši v trojci, vendar pa že pesnik s svojo potjo in živahen organizator. Njegove pesmi so čista lirika.

SIMON PEVEC je bliže Tržaški kot drugim. Doslje ni objavljval svojih pesmi drugod kot v »Mladiki« in smo jih brali na literarnih večerih v Avditoriju in v Gorici.

ALEKSEJ MARKUŽA je pol Goričan, pol Tržčan in pol Rimljan. Doma je iz Nabrežine, srednjo šolo je končal v Gorici, zdaj je slušatelj na univerzi v Rimu — bogoslovec. Zato tudi tolikrat rimski motivi v njegovih pesmih, ki jih objavlja »Mladika«.

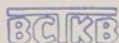
JOŽE PIRJEVEC je Tržčan. Piše pesmi in prozo, pa tudi dialog, ki se mu razplete v komedijo. Slavistika ga ni očarala in je odšel za Prešernom na pravno fakulteto.

SARA je naša draga sodelavka iz prejšnjih let. Več je objavila proze kot pesmi, vendar tudi nekaj pesmi. Je Goričanka. Na Primorskem poznamo njeno prvo knjigo, ki jo je izdala, »Nageljčki«.

DARKO URŠIČ je eden najmlajših, a je prispeval za to številko črtico odraslega opazovavca. Je srednješolec in je že objavljval svoje prispevke v naši reviji pod drugimi imeni.

Vse druge od Stanka Janežiča do najmlajšega urednika ugank naši čitatelji poznajo. Prispevali so ne samo literarne drobce, ampak tudi druge članke. Ne bom Vam jih predstavljala. V splošnem so oblikovali tudi to številko mladi. In bolj kot česa drugega, smo lahko veseli tega dejstva.

Jože Peterlin

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA LIR 600.000.000 • VPLAČANIH LIR 180.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10

TELEF. ŠT. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

NOVA
MANUFAKTURNA
TRGOVINA

JOSIP PODOBNIK

OPČINE - Ul. dei Salici 1 - Tel. 21-090

Zadovolji vsak okus, ima veliko
izbiro in solidno postreže

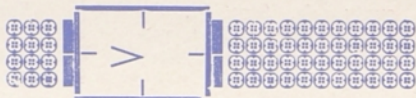
URARNA IN ZLATARNA

KARLO MIKOLJ

TRST

Campo S. Giacomo 3

Telefon 95-881

DROGERIJA

KAREL PODOBNIK

OPČINE - Proseška ulica 22 - Telefon 21-552

Zaloga vsega potrebnega blaga
Postrežba je hitra in solidna

TVRDKA

Kerže

TRST • Piazza S. Giovanni 1

Ustanovljena leta 1866

Trgovina na drobno in debelo

ŠTEDILNIKI - PEČI na plin
elektriko, les in premog. ELEK-
TRIČNI LIKALNIKI, PRALNE
STROJI, grelci za vodo, hladil-
niki, ELEKTRIČNE LUČI VSEH
VRST, SERVISI IN DEKORA-
TIVNI PREDMETI iz keramike,
porcelana in kristala. NAMIZNI
PRIBORI IZ NERJAVEČEGA
JEKLA - MNOGOŠTEVILNI
PREDMETI ZA KUHINJO, dom,
restavracije, gostilna in podobno

Ko gradite ali prenavljate svoje domove, se oglasite v trgovini

Josip Terčon

NABREŽINA

Dobili boste v zalogi najboljše železno in stavbeno gradivo

Za dobro voljo

»Mamica,« zavpije Pavelček, »tukaj piše, da v gledališču iščejo statiste. Kaj pa je to?«

»To so osebe, ki se na odru smejo samo premikati, nič govoriti.«

»Res?«, pravi ves zadovoljen sinko, »to bi bilo nekaj za našega očka.«

V salonu teče razgovor o napredku v industriji.

»Jaz pa poznam industrijo, ki skozi cela stoletja ni napravila nikakega napredka,« ugovarja ljubka gospodična.

»Nemogoče. Katera neki?«

»Industrija ur. Do danes niso znali sestaviti ure, ki bi šla hitreje kot nekdanje ure.«

Škot stopi v trgovino in zahteva eno ostrogo.

»Samo eno želite?« presenečeno vpraša prodajavec. »Do sedaj sem jih vedno prodajal na pare.«

»Kaj pa naj počnem z dvema ostrogama?« reče Škot, »če spravim v tek eno polovico konja, bo menda začela teči še druga polovica.«

Dva berača se po dolgem času srečata.

»Kako je s teboj? Si nehal kaditi?«
»Sem. Mi ni kazalo drugega, ker so me začele boleti ledvice.«

»Ledvice? Kaj od kajenja bole ledvice. Slišal sem, da je škodljivo za srce in pljuča, a ledvice...«

»Poskusi ti pobirati ves dan čike po tleh, pa boš videl...«

»Gospod doktor, zakaj pa vprašujete vsakega klienta, kaj je kosil. Če si kdo zlomi nogo, to vendar ni važno.«

»Za zlom ne. A tako spoznam, kakšen honorar lahko zahtevam.«

»Za božjo voljo, Francka, razbili ste porcelanasto vazo. Kaj ne veste, da je bila stara tristo let!«

»Res, gospa? Oh, kar kamen se mi je odvalil od srca. Tako sem se bala, da je bila nova...«

»Veš, da se bom poročil?«

»Res! Je lepa?«

»Seveda je lepa. Dvojček je.«

»Dvojček? Kako pa jo boš razločil.«

»Lahko. Njen brat dvojček ima brke.«

»Jakec, kaj je bolj oddaljeno. Amerika ali Luna.«

»Amerika, gospodična učiteljica.«

»Kako to?«

»Seveda, Luno vidimo, Amerike pa ne.«

»Veš da sta se Marij in Vera poročila brez dovoljenja staršev? Radovedna sem, če jima je mati odpustila.«

»Mislim da ne,« pravi druga. »Slišala sem, da je šla k njima stanovat.«

CENA 100.- LIR